

Aluehallintovirasto

Pelastustoimen palvelut Keski- Suomen hyvinvointialueella 2024

Aluehallintoviraston
asiantuntija-arvio

Jari Valtanen

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

Pelastustoimi ja varautuminen

Pelastustoimen palvelut Keski-Suomen hyvinvointialueella 2024

21.10.2025

Jari Valtanen

Aluehallintovirastojen julkaisuja 322/2025

ISSN-2343-3132

ISBN-978-952-5935-98-1

Vaasa

2025

Tekijät Jari Valtanen	Julkaisuaika 21.10. 2025		
	Toimeksiantaja(t) -		
	Toimielimen asettamispäivä -		
Julkaisunnimi Pelastustoimen palvelut Keski-Suomen hyvinvointialueella 2024			
Tiivistelmä Onnettomuuksien ehkäisyn palvelujen tehtäväkohtaisessa saatavuudessa ei havaittu merkittäviä puutteita. Turvallisuusviestinnällä tavoitetun väestön määrä on kasvanut huomattavasti viime vuodesta. Valvontatehtävien osalta valvontamäärät eivät täysin vastanneet valvontasuunnitelmassa riskiperusteisesti asetettuja tavoitteita. Pelastustoiminnan palvelujen osalta arvioinnissa esiin nousivat ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikatavoitteiden toteutumisen puutteet Jyväskylässä. Pelastustoimintaan liittyvissä valmiuksien ja suorituskykyjen saatavuudessa ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Henkilöstön saatavuuden osalta pienemmillä paikkakunnilla on ollut haasteita. Pelastustoimintaa koskevissa suunnitelmissa ei havaittu puutteita. Pelastustoimen vapaaehtoistoimintaan liittyvissä tehtävissä tai vapaaehtoisten saatavuudessa ei ole havaittu merkittäviä puutteita tai erityisiä kehityskohteita. Sivutoimisten käyttöä pelastustoimen palvelujen tuottamisessa tulee seurata ja arvioida erityisesti suorituskyvyn näkökulmasta. Väestönsuojeluun varautumisen palveluissa ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Väestönsuojeluun varautumisen palveluiden keskeisimmät kehitystarpeet liittyvät tarpeeseen varata poikkeusolojen johtamistiloja ja muita edellytyksiä koskevat riittävät resurssit ja varajohtamistilat. Pelastustoimen suunnitellut investoinnit arvioitiin tarpeellisiksi. Vaikutusten arvioitiin olevan positiivisia pelastustoimen palvelujen yhdenvertaiseen saatavuuteen, laatuun sekä kustannusvaikuttavuuteen.			
Asiasanat Pelastustoimi Asiantuntija-arvio Palvelutaso Hyvinvointialue			
ISSN (painettu) xxxx-xxxx	ISBN (painettu) xxxx-xxxx	ISSN (verkkojulkaisu) 2343-3132	ISBN (verkkojulkaisu) 978-952-5935-98-1
Kokonaissivumäärä 61	Kieli suomi	Hinta -	
Julkaisija Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto		Paino -	

INFORMATIONSSIDA
Regionförvaltningsverkens publikationer 322/2025

Sammanställd av Jari Valtanen		Utgivningsdatum 21.10.2025	
		Uppdragsgivare -	
		Datum för tillsättandet av organet -	
Publikationens titel Räddningsväsendets tjänster i Mellersta Finlands välfärdsområde 2024			
Referat Inga betydande brister har upptäckts i den uppgiftsspecifika tillgången till tjänster för förebyggande av olyckor. Säkerhetskommunikationen har nått en avsevärt större mängd människor än året innan. Gällande tillsynsuppgifterna konstateras att mängden inte helt motsvarade de riskbaserade mål som uppställts i tillsynsplanen. Beträffande räddningsverksamheten visade bedömningen på brister i att uppfylla målen för första enhetens aktionsberedskapstider i Jyväskylä. Inga betydande brister har identifierats gällande tillgången till beredskapen och kapaciteten för räddningsverksamheten. Tillgången till personal har varit utmanande på mindre orter. Inga brister upptäcktes i planerna för räddningsverksamheten. Inga betydande brister eller särskilda utvecklingsobjekt har identifierats gällande tillgången till frivilliga eller uppgifter som rör frivilligverksamhet inom räddningsväsendet. Anlitande av frivilliga i produktionen av räddningsväsendets tjänster ska följas upp och bedömas särskilt med tanke på kapaciteten. Inga betydande brister har identifierats gällande tjänster för befolkningsskyddsberedskapen. De viktigaste utvecklingsbehoven gällande tjänster för befolkningsskyddsberedskapen gäller behovet att reservera tillräckliga resurser för ledningslokaler och andra förutsättningar för undantagsförhållanden samt reservledningslokaler. Räddningsväsendets planerade investeringar bedömdes vara nödvändiga. Investeringarna bedömdes ha en positiv effekt på en jämlik tillgång till räddningsväsendets tjänster, deras kvalitet och kostnadseffektivitet.			
Ämnesord Räddningsväsendet Expertbedömning Servicenivå Välfärdsområde			
ISSN (tryckt) xxxx-xxxx	ISBN (tryckt) xxxx-xxxx	ISSN (webbpublikation) 2343-3132	ISBN (webbpublikation) 978-952-5935-98-1
Sidantal 61		Språk finska	Pris -
Utgivare Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland		Tryckeri -	

Sisällysluettelo

1	Onnettomuuksien ehkäisyn palvelut	7
2	Pelastustoiminnan palvelut	18
3	Pelastustoiminnan suunnitelmat	38
4	Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta	42
5	Väestönsuojelun palvelut	46
6	Pelastustoimen palvelujen laatu ja sen kehittämistarve	52
7	Pelastustoimen investointien tarve ja vaikutukset	57
8	Menetelmät ja laatuseloste	59
9	Lähteet ja arvioinnissa käytetty taustaineisto	60

Lukijalle

Aluehallintovirasto valmistelee pelastustoimen järjestämislain (613/2021) 14 §:n mukaisesti alueellaan pelastustoimen palvelutason ja rahoituksen tason riittävyyden arvioimiseksi vuosittain asiantuntija-arvion hyvinvointialueittain. Asiantuntija-arvioissa tarkastellaan ja arvioidaan pelastustoimen palvelutasoa tehtäväkohtaisesti, pelastustoimen palvelujen tarvetta, saatavuuden ja laadun toteutunutta ja arvioitua tulevaa kehitystä sekä investointien tarvetta ja vaikutuksia.

Asiantuntija-arviot toimitetaan sisäministeriölle ja julkaistaan julkisessa tietoverkossa. Asiantuntija-arvioilla on merkittävä asema sisäministeriön, valtiovarainministeriön ja hyvinvointialueiden vuosittaisissa neuvotteluissa.

Vastuu pelastustoimen järjestämisestä on vuoden 2023 alusta alkaen 21 hyvinvointialueella ja Helsingin kaupungilla. Vuonna 2025 laadituissa arvioissa tarkastellaan pelastustoimen palveluja ja niiden tasoa sisällöllä, joka on määritelty sisäministeriön asetuksessa hyvinvointialueen seuranta- ja arviointivelvollisuudesta sekä aluehallintoviraston asiantuntija-arviosta (21.12.2022/1213).

Arvioinnin pääasiallinen tietolähde on hyvinvointialueiden vuosittaiset selvitykset. Arvioinnissa käytetään lisäksi muuta valvontatyössä esille tullutta tietoa, kuten kanteluratkaisuja ja korjausmääräyksiä. Lisäksi arvioinnissa hyödynnetään hyvinvointialueen omavalvonnan tuottamaa tietoa, keskeisiä toimintaa määrittäviä dokumentteja, kuten palvelutasopäätöksiä, sekä PRONTO-tilastoja (pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilastot).

Asiantuntija-arviot tarjoavat jäsenneltyä tietoa keskeisistä pelastustoimen palvelujen järjestämisen osa-alueista alueellisille ja kansallisille päättäjille, viranhaltijoille ja asiantuntijoille. Arviot tukevat myös hyvinvointialueiden toiminnan suunnittelua.

Kiitämme Keski-Suomen hyvinvointialueen yhteyshenkilöitä ja asiantuntijoita hyvästä yhteistyöstä ja panostuksesta arviointikokonaisuudessa.

1 Onnettomuuksien ehkäisyn palvelut

Onnettomuuksien ehkäisyn palveluja ovat pelastustoimelle kuuluva

- ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä
- palontutkinta
- yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi
- onnettomuuskehityksen seuranta
- hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonta
- valvontatehtävät
- valmiustarkastukset.

Tässä luvussa arvioidaan onnettomuuksien ehkäisyn palvelujen tarvetta, saatavuutta ja kehittämistarvetta.

1.1 Ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä

Pelastustoimelle kuuluvaa ohjausta ovat muun muassa

- rakentamisen, pelastussuunnitelmien laatimisen ja poistumisturvallisselvitysten laatimisen ohjaus ja viranomaisen suorittama arviointimenettely
- omatoimisen varautumisen tukeminen
- pelastustoimen laitteiden ja laitteistojen kunnossapidon ohjaaminen.

Pelastustoimelle kuuluvaa neuvontaa ovat muun muassa neuvontapuhelin- ja neuvontasähköpostipalvelut. Turvallisuusviestintää ovat muun muassa yleisötapahtumat, turvallisuuskoulutus, sosiaalisen median viestintä ja mediaviestintä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan muun muassa geopoliittiset jännitteet sekä uusien energiamuotojen hyödyntäminen on lisännyt ohjauksen ja neuvonnan palvelun tarvetta. Lisäksi lainsäädännössä tapahtuneet muutokset koskien palovaroittimia ennakoivat tulevaisuudessa palvelutarpeen lisääntymistä. Paloturvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä käännytään luonnollisesti pelastusviranomaisen puoleen. Asiakaspalvelukanavan kehittämiseen liittyvien resurssihaasteiden sekä säästötoimien vuoksi palvelukanavaa ei kyetty edistämään suunnittelua enempää. Kehittämistarpeena on asiakaspalvelukanavan kehittäminen ohjauksen ja neuvonnan kehittämiseksi sekä palvelutarpeen tarkemman seurannan ja palvelutarpeen arvioimiseksi.

Turvallisuusviestinnän osalta alueella tavoitettiin vuonna 2024 noin 18 % alueen väestöstä, kun tavoite oli 20 %. Turvallisuusviestinnän palvelujen tuottamiseen vaikuttivat erityisesti turvallisuusympäristössä tapahtuneet muutokset sekä palovaroitinta koskeva lainsäädäntöuudistus. Turvallisuusviestintää kyettiin toteuttamaan ympäri vuoden. Muiden toimijoiden kanssa yhteistyössä tehtyä turvallisuusviestintää kyettiin myös kohdentamaan paremmin.

Kehittämistarpeena on vieraskielisen turvallisuusviestinnän lisääminen, koska

alueella vieraskielisten osuus väestöstä on reilu 5 % ja on noussut vuosittain noin 1 %:lla.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin Keski-Suomi näyttäytyy ohjauksen ja neuvonnan osalta heikommalta asiakaspalautekanavan puuttuessa.

Turvallisuusviestinnän osalta alue on monelta osin valtakunnallista keskiarvoa paremmalla tasolla tai parhaiden joukossa.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen¹ mukaan turvallisuusviestinnän toimintasuunnitelmaa tarkastellaan vuosittain ja sen perusteella vahvistetaan seuraavan vuoden vuosisuunnitelma. Turvallisuusviestinnän yksityiskohtainen suunnittelusta ja toteutuksesta vastaavat palvelualueen päällikkö ja johtava palotarkastaja ja siihen kohdennettu henkilöresurssi on noin 8 henkilötyövuotta.

Turvallisuusviestinnän kohderyhmiä ovat erityisesti lapset ja nuoret, nuoret aikuiset, sosiaalihuollon asukkaat sekä henkilökunta, asumisturvallisuuden näkökulmasta erityisryhmät ja itsenäistä asumista tukevat palvelut. Ohjausta ja neuvontaa annetaan osana päivittäisiä perustehtäviä, kuten valvontatehtäviä, sekä myös erikseen pyydettyä. Pelastuslaitos perustaa uuden päivystävän palotarkastajan tehtävän, jonka tarkoituksena on vastata asiakastarpeeseen yleistä turvallisuutta koskevassa neuvonnassa ja ohjauksessa koko maakunnan alueella sekä osaltaan kehittää valvontatoimintaa ja turvallisuusviestintää ja näiden kohdentamista.

Keski-Suomen pelastuslaitos järjesti PRONTO-järjestelmästä saadun tilastotiedon perusteella vuonna 2024 yhteensä 609 turvallisuusviestintään liittyvää tilaisuutta, johon osallistui 48 301 henkilöä. Tilaisuuksien osallistujamäärä vastaa 18 % hyvinvointialueen asukasmäärästä. Turvallisuusviestintätilaisuudet jakautuivat valistuskampanjoihin (28), messuihin tai muihin yleisötilaisuuksiin (103), turvallisuusneuvontaan (31) sekä turvallisuuskoulutukseen (447). Turvallisuusviestintään osallistui valtakunnallisesti keskimäärin 13 % alueen väkiluvusta.

Taulukossa 1 on kuvattu eri turvallisuusviestintätilaisuuksiin osallistuneiden henkilöiden %-osuudet koko turvallisuusviestintätilaisuuksiin osallistuvasta henkilömäärästä sekä vertailu edelliseen vuoteen ja valtakunnallisiin keskiarvoihin.

Taulukko 1: Kooste turvallisuusviestinnästä Keski-Suomen alueella vuonna 2024.²

Turvallisuusviestintä Keski-Suomi		Edellinen vuosi	Valtakunnallinen keskiarvo 2024
Tilaisuuksien lukumäärä (*kpl/1000 asukasta)	609 kpl (*2,2)	572 kpl (*2,1)	393 kpl (*1,5)
Osallistujia väkiluvusta	18 % (48 301 hlöä)	12 % (32 416 hlöä)	13 %
Osallistujien osuudet toteutustavoittain			

¹ Keski-Suomen pelastuslaitos palvelutasopäätös 2024–2027.

² Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO, tiedot haettu 6.2.2025.

Valistuskampanja	10 %	12 %	13 %
Messut tai muu yleisötilaisuus	65 %	53 %	56 %
Turvallisuusneuvonta	2 %	6 %	6 %
Turvallisuuskoulutus	23 %	29 %	25 %

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Ohjauksen ja neuvonnan sekä turvallisuusviestinnän palvelujen tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja hyvinvointialueen vuosittaisessa selvityksessä. Ohjauksen ja neuvonnan sekä turvallisuusviestinnän palveluiden saatavuudessa ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita. Turvallisuusviestinnän toteuma on valtakunnallisesti vertaillen keskimääräistä parempi, vaikka jääkin pelastuslaitoksen omasta tavoitteesta. Turvallisuusviestinnällä on tavoitettu vuonna 2024 huomattavasti enemmän väestöä suhteessa edelliseen vuoteen.

1.2 Palontutkinta

Palontutkinnan tavoitteena on vastaavien onnettomuuksien ehkäisy ja vahinkojen rajoittaminen sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuksien kehittäminen. Palontutkinnassa arvioidaan tulipalon syttymissy ja selvitetään palon syttymiseen ja leviämiseen vaikuttaneet tekijät, palosta aiheutuneet vahingot ja pelastustoiminnan kulku. Palontutkinta on jaettu tyypillisesti tasoille 1–3³.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitos on harjoitellut vuonna 2024 yhdessä poliisin kanssa palontutkintaa ja syttymissyyn selvittämistä. Yhteistyö on vahvistanut viranomaisien tiedonvaihtoa sekä parantanut tutkinnan laatua. Palontutkinnan koulutuksen lisäksi tutkintaan tarvittavaa kalustoa on myös hankittu lisää.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin pelastuslaitoksen tutkinnan tasot ja kehittämistoimet ovat hyvin samansuuntaisia.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitoksella on nimetty vastuuhenkilöpalontutkintaan. Alueella on palontutkintaryhmä ja pelastuslaitoksella on edustaja kumppanuusverkoston palontutkinnan työryhmässä. Pelastuslaitos osallistuu valtakunnallisesti sovittuihin teematutkintoihin ja tutkimushankkeisiin. Pelastuslaitos tutkii kaikki rakennuspalot ja palontutkinnasta vastaa pelastustoiminnan johtaja tasolla 1. Tason 2 ja 3 palontutkinta suoritetaan, jos tulipalo on aiheuttanut vakavia henkilövahinkoja, yli 200 000 euron vahingot tai vakavan tulipalon syttymissyyn on epäselvä. Pelastuslaitoksella on palvelutasopäätöksen mukaan 8–10 koulutettua palontutkijaa.

³ Pelastuslaitosten palontutkinnan käsikirja (2014), s. 11–12.

Keski-Suomessa on PRONTO-järjestelmästä saadun tilaston mukaan ollut 21 vakavaa henkilö- tai omaisuusvahinkoa aiheuttavaa tulipaloa vuonna 2024. Pelastuslaitos on aloittanut 25 tason 2 palontutkintaa vuonna 2024. Vakavia henkilö- tai omaisuusvahinkoja aiheuttaneista paloista 19 %:ssa tutkinnan laajuus ei ole vastannut päätettyä palvelutasoa.

Tilaston mukaan vuonna 2024 tulipalojen määrä Keski-Suomessa oli yhteensä 592. Tulipalon syttymissyytä ei voitu arvioida 64 tapauksessa (11 %) tason 1 palontutkinnassa. Keski-Suomessa on edellä mainituissa ”syttymissyytä ei voida arvioida” -tutkinnoissa 11 %:n osuudella valtakunnallisesti keskimääräisen tason (12 %) alapuolella. Tarkemmat tiedot tason 2 palontutkinnassa on esitetty alla taulukossa 2.

Taulukko 2: Kooste palontutkinnasta Keski-Suomen alueella vuonna 2024.⁴

Palontutkinta Keski-Suomi		Koko maa
Tulipaloja alueella yhteensä lkm.	592 kpl	11 876 kpl
Syttymissyy on voitu arvioida vähintään tasolla I	89 %	88 %
Taso II kaikista tulipaloista (*lukumäärä)	4 % (*25)	3 % (*415)
Taso II syttymiskohdasta levinneistä rakennuspaloista	21 %	20 %
Taso II vakavia henkilövahinkoja aiheuttaneista tulipaloista	82 %	89 %
Taso II yli 200 000 omaisuusvahinkoja aiheuttaneista rakennuspaloista	80 %	68 %
Taso II vakavia henkilö -tai omaisuusvahinkoja aiheuttaneista	81 %	75 %
Edellisen vuoden vertailuarvo	42 %	67 %
Vakavia henkilö- tai omaisuusvahinkoja tapausten lkm.	21 kpl	269 kpl

PRONTO-järjestelmästä saadun tilaston mukaan vuonna 2024 tahallisesti tai tuottamuksellisesti aiheutetuista paloista poliisille ilmoitettiin 53 %:ssa (112 kpl) kaikista tapauksista (212 kpl). Näistä ensin mainituista tahallisia paloja ilmoitettiin 71 %, tuottamuksellisia paloja 63 % ja paloja, joiden syttymissyytä ei voi arvioida, ilmoitettiin 25 %. Taulukossa 3 on esitetty tarkemmat tiedot tahallisten ja tuottamuksellisten tulipalojen ilmoittamisesta Keski-Suomen alueella.

Taulukko 3: Kooste tahallisten ja tuottamuksellisten tulipalojen ilmoittamisesta poliisille Keski-Suomen alueella vuonna 2024.⁵

Tahallisten ja tuottamuksellisten tulipalojen ilmoittaminen Keski-Suomen alueella	Koko maa
---	----------

⁴ Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO, tiedot haettu 13.-14.3.2025.
⁵ Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO, tiedot haettu 5.2.2025.

Ilmoitettu lkm.	112 kpl	2509 kpl
Ei ilmoitettu lkm.	100 kpl	2334 kpl
Yhteensä lkm.	212 kpl	4843 kpl
Ilmoitus % (lakisääteinen velvollisuus 100 %)	53 %	52 %
Ilmoitus % edellisenä vuonna	56 %	54 %

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Palontutkinnan tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Palontutkinnassa Keski-Suomi on valtakunnallisesti keskimääräisellä tasolla, kun tarkastellaan kaikkia vähintään tasolla 1 arvioituja paloja. Tason 2 vakavia henkilö- tai omaisuusvahinkoja aiheuttaneista paloista Keski-Suomi oli hieman valtakunnallisen keskiarvon paremmalla puolella. Tason 2 palontutkinnan saatavuudessa on tilastojen perusteella havaittavissa, että vakavia henkilö- tai omaisuusvahinkoja aiheuttaneista paloista tutkinnan laajuus vastasi päätettyä palvelutasoa 81 % tapauksista. Kehitystarpeena on jatkaa palontutkinnan kehittämistä siten, että palontutkinnalle asetetut tavoitteet saavutetaan täysimääräisesti.

1.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi

Pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten ja alueen yhteisöjen ja asukkaiden kanssa ja osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.

Muita viranomaisia ovat esim. rakennusvalvontaviranomaiset, kaavoitusviranomaiset, ympäristöterveydenhuollon viranomaiset, poliisi ja sosiaali- ja terveysviranomaiset. Yhteistyötahona ovat lisäksi nuohoojat.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitos ylläpiti olemassa olevaa yhteistyöverkostoa eri toimijoiden ja sidosryhmien kanssa sekä kykeni muodostamaan uusien sidosryhmien kanssa yhteistyötä onnettomuuksien ehkäisemiseksi muun muassa valvontatoiminnassa ja turvallisuusviestinnässä. Kehittämistarpeena on tunnistettu muun muassa yhteistyö perheiden palveluiden kanssa sekä asumisturvallisuuden osalta omavalvonnan yhteydessä.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin pelastuslaitoksen palvelut ovat monipuoliset ja kattavat, mutta henkilöstö on todettu riittämättömäksi.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos kohdentaa resursseja turvallisuuden kehittämiseen tähtääviin yhteistyöfoorumeihin ja pelastustoimen asiantuntijaverkostoihin, joiden tarkoituksena on onnettomuuksien ehkäisytöy yhtenäistäminen. Pelastuslaitos lisäksi kohdentaa valvontatoiminnan resursseja viranomaisten välisiin yhteistyöfoorumeihin ja -palaveriin, jolla tiivistetään viranomaisten keskinäistä yhteistyötä ja kehitetään valvontatoimintaa

vastaavaan paremmin muun muassa asiakastarpeisiin. Edelleen pelastuslaitos tekee aktiivista moniviranomaisyhteistyötä aluehallintoviraston kanssa sekä sosiaalihuollon kanssa asumisen erityisryhmien turvallisuuden parantamiseksi.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Onnettomuuksien ehkäisemiseksi tehtävä yhteistyö on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Palvelun saatavuudessa ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita. Pelastuslaitoksen yhteistyö muun muassa eri viranomaisten ja toimijoiden kanssa on annetun vuosittaisen selvityksen mukaan laajaa ja kattaa viranomaisten lisäksi yhdistykset sekä järjestötoimijat.

1.4 Onnettomuuskehityksen seuranta

Onnettomuuskehityksen seurantaan kuuluu onnettomuusuhkien ja onnettomuuksien määrän ja syiden kehityksen seuranta. Seurantaan kuuluu myös omien ja yhteistyössä toteutettavien toimenpiteiden käynnistäminen.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitos seuraa aktiivisesti onnettomuuksia ja pyrkii valvontatoiminnalla sekä turvallisuusviestinnällä pienentämään niiden määrää ja aiheutuneita vahinkoja. Pelastuslaitos järjestää yhdessä muiden viranomaisten kanssa säännöllisiä tilannekatsauksia, joissa tarkastellaan alueella tapahtuneita onnettomuuksia ja muita ilmiöitä. Kehittämistarpeena on tunnistettu valtakunnallisten seurantamekanismien kehittäminen.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin pelastuslaitoksella on onnettomuuskehityksen seurantaan pienet resurssit. Valtakunnallinen onnettomuuskehityksen seurantamekanismi parantaisi myös alueiden vertailtavuutta.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitoksella on käytössään ajantasainen tilannekuva onnettomuuskehityksestä. Onnettomuuskehityksen seurantaan tehostetaan riskienhallinnan ja pelastustoimintaan varautumisen kesken. Seurannalle ja kehittämiselle määritellään vastuuhenkilö ja omavalvonnassa päätetään onnettomuuskehityksen seurannan menettelyistä.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Onnettomuuskehityksen seurannan tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Onnettomuuskehityksen seurannan saatavuudessa ei ole havaittu puutteita. Kehitystarpeena on varmistaa onnettomuuskehityksen seurannan jatkuvuus ja toiminta varaamalla tehtävään sen edellyttämät resurssit.

1.5 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonta

Hyvinvointialue voi tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut itse tai yhteistoiminnassa muiden hyvinvointialueiden kanssa. Hyvinvointialue voi myös hankkia ne sopimukseen perustuen muilta palvelujen tuottajilta. Vaikka hyvinvointialue hankkii palveluja muulta palvelujen tuottajalta, sillä säilyy vastuu palvelujen järjestämisestä ja niiden asianmukaisen tuottamisen valvonnasta.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan Keski-Suomen hyvinvointialue ei ole sopinut onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien järjestämisestä muiden hyvinvointialueiden kanssa.

1.6 Valvontatehtävät

Pelastuslaitoksen on valvottava, että pelastuslain mukaisia yleisiä velvollisuuksia noudatetaan ja että toiminnanharjoittajat ja rakennusten omistajat ja haltijat noudattavat lain mukaisia velvoitteitaan.

1.6.1 Pelastuslain mukaiset valvontatehtävät

Pelastuslaitos valvoo pelastuslain 2 ja 3 luvun säännösten noudattamista. Valvonnan suorittamiseksi pelastuslaitoksen on tehtävä palotarkastuksia ja muita valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan valvontatehtävän määrälliset tavoitteet saavutettiin hyvin. Toimenpiteet laadullisten tavoitteiden kehittämiseksi käynnistettiin vuonna 2024. Tehokkaaseen kouluttamiseen ei kuitenkaan kyetty saamaan riittävää resurssia. Asuin- ja vapaa-ajanrakennusten paloturvallisuuden itsearviointi on säilynyt viimeisten vuosien aikana kohtuullisella tasolla. Paloturvallisuuden itsearvioinnissa oli kuitenkin haasteita myös vuonna 2024 aikana, mikä osaltaan vaikutti itsearvioinnin laatuun. Valvontatehtäviin liittyvien suoritteiden vertailussa vuoden 2023 ja 2024 välillä ei ollut havaittavissa merkittäviä muutoksia vuosien välillä. Kehittämistarpeena valvontatehtäville on havaittu erityisesti sisäisen koulutuksen ja suunnitelmallisen kouluttamisen osalta.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin pelastuslaitos sijoittuu selkeästi yli valtakunnallisen keskiarvon. Luvuista ei kuitenkaan voi tehdä pitkälle vietyjä johtopäätöksiä.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitoksella on valvontasuunnitelma, jossa määritellään riskiperusteisesti eri riskikohteiden säännöllisten palotarkastusten valvontavälit. Valvontasuunnitelmassa valvontatehtävään vaadittavat henkilöstöresurssit on vuonna 2023 määritelty 28 henkilötyövuoteen. Lisäksi valvontasuunnitelmassa huomioidaan vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn valvontaan tarvittavat kaksi henkilötyövuotta. Edelleen

valvontatoiminnan sisäiseen koulutukseen ja valtakunnalliseen valvontatyön kehitystoimintaan on kohdennettu 0,5 henkilötyövuotta.

PRONTO-järjestelmästä saadun tilaston mukaan pelastuslaitos on suorittanut vuonna 2024 valvontatehtäviä yhteensä 1194 kappaletta A1–A6-kohteissa, mikä vastaa 87 % valvontasuunnitelman mukaisesta tavoitteesta.

Valvontasuunnitelmassa suunnitelluista määristä ympärivuorokautisessa käytössä olevista kohteista (A1) tarkastettiin 90 %, opetusrakennuksista ja päiväkodeista (A2) 84 %, kokoontumis- ja liiketiloista (A3) 86 %, teollisuus- ja varastorakennuksista (A4) 83 %, maatalousrakennuksista (A5) 99 % ja muista rakennuksista ja kohteista (A6) 87 %.

Pelastuslaitos suoritti paloturvallisuuden itsearviointeja vuonna 2024 yhteensä 8367. Paloturvallisuuden itsearvioinnin palautusprosentti oli 47.

Itsearviointikohteissa suoritettuja tarkastuskäyntejä oli yksi kappale. Asuin- ja vapaa-ajanrakennusten yleisiä palotarkastuksia vuonna 2024 oli 53 kappaletta.

Taulukossa 5 on esitetty valvontaa koskevat tarkemmat tiedot.

Taulukko 4: Kooste palotarkastuksista Keski-Suomen alueella vuonna 2024.⁶

Palotarkastukset 2024		Edellinen vuosi
Valvottavia A1-A6 kohteita alueella yhteensä	3577 kpl	-
Suunnitellut määräaikaiset A1-A6 kohteiden tarkastukset (*suunniteltu määrä edellisvuodesta %)	1376 kpl (*+4 %)	1317 kpl
Keskimääräinen suunniteltu tarkastusväli A1-A6 kohteissa	2,7 vuotta	2,9 vuotta
Toteutuneet määräaikaiset A1-A6 tarkastukset suhteessa suunniteltuihin (*lukumäärä)	87 % (*1194 kpl)	91 % (*1204 kpl)
A1 Ympärivuorokautisessa käytössä olevat kohteet (*lukumäärä)	90 % (*227 kpl)	96 % (*222 kpl)
A2 Opetusrakennukset ja päiväkodit (*lukumäärä)	84 % (*142 kpl)	84 % (*147 kpl)
A3 Kokoontumis- ja liiketilat (*lukumäärä)	86 % (*299 kpl)	93 % (*299 kpl)
A4 Teollisuus- ja varastorakennukset (*lukumäärä)	83 % (*307 kpl)	89 % (*294 kpl)
A5 Maatalousrakennukset (*lukumäärä)	99 % (*99 kpl)	94 % (*97 kpl)
A6 Muut rakennukset ja kohteet (*lukumäärä)	87 % (*120 kpl)	95 % (*145 kpl)
Toteutuneet määräaikaiset A1-A6 tarkastukset suhteessa vuosien 2021–2023 keskiarvoon	-7 %	-
Palotarkastuksia yhteensä / 1000 asukasta (*valtakunnallinen keskiarvo)	6 kpl (*7 kpl)	7 kpl (*7 kpl)
Asuin- ja vapaa-ajan asuinrakennusten palotarkastukset yhteensä	53 kpl	65 kpl

⁶ Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO, tiedot haettu 13.3.2025.

Asuin- ja vapaa-ajan asuinrakennusten palotarkastukset yhteensä / 10 000 asukasta (*valtakunnallinen keskiarvo)	2 kpl (*10)	2 kpl (*14)
---	-------------	-------------

Aluehallintoviraston vuonna 2024 suorittamassa valvontatehtäviä koskevassa teemavalvonnassa⁷ ilmeni, että Keski-Suomen valvontatehtävän osalta kunnossa olivat valvontasuunnitelman ja palvelumaksujen voimassa olo ja saatavuus sekä valvontatoimenpiteiden, -suoritteiden ja resurssien määrittely. Sen sijaan riskiarvio ja palvelutasopäätös, muu asiakirjaohjaus, onnettomuuskehityksen seurannan huomioiminen, valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi sekä valvontatyö häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa vaativat kehittämistä.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Valvontatehtäviä koskeva palvelun tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja valvontasuunnitelmassa. Valvontatehtävien saatavuudessa ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Valvontamäärät A1-A6 kohteissa vastaavat 87 % valvontasuunnitelmassa suunniteltujen tarkastusten määrästä. Kehitystarpeena valvontatehtävien osalta on saada tehtävämäärät vastaamaan valvontasuunnitelmassa suunniteltua ja riskien arviointiin perustuvaa määrää sekä varaamaan tehtävään riittävä henkilöstö valvontatehtävien suorittamiseksi.

1.6.2 Kemikaalilainsäädännön mukaiset valvontatehtävät

Pelastusviranomaisen valvoo kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia. Toiminnanharjoittajan on tehtävä ilmoitus vaarallisen kemikaalin vähäisestä teollisesta käsittelystä ja varastoinnista pelastusviranomaiselle.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan kemikaalivalvonnan tehtävät kyettiin toteuttamaan palvelutasopäätöksen ja valvontasuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Palvelun tarve on lisääntynyt erityisesti uusiutuvaan energiaan liittyvien hankkeiden myötä. Suuririskisiin hankkeisiin kyettiin vastaamaan, mutta esimerkiksi akkuvarastot asuinrakennuksissa tuottavat haasteita onnettomuuksien ehkäisyn näkökulmasta tulevaisuudesta. Kehittämistarpeena on henkilöstön osaamisen kasvattaminen sekä yhteistyöverkoston parantaminen muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin pelastuslaitos on sijoittunut valtakunnallisesti keskimääräisesti. Kokonaisvalvontamäärät jäävät suurimmista pelastuslaitoksista.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa säädettyjen valvontavelvoitteet ja tarvittavat resurssit 2 henkilötyövuotta määritellään valvontasuunnitelmassa.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Kemikaalilainsäädännön mukaisia valvontatehtäviä koskeva palvelun tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja valvontasuunnitelmassa.

⁷ Johtopäätökset pelastuslaitoksien valvontatehtävästä. Aluehallintovirastojen julkaisu 290/2025.

Valvontatehtävien saatavuudessa ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

1.6.3 Valmiustarkastukset

Pelastusviranomaiset voivat tehdä tarkastuksia, joilla valvotaan pelastuslain mukaisia järjestelyjä suuronnettomuuksiin ja poikkeusoloihin varautumiseksi.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan erillisiä valmiustarkastuksia ei ole tehty vuonna 2024. Valmiustarkastuksia on ollut tarkoitus suorittaa pelastuslaitoksen omiin kohteisiin varautumisen varmistamiseksi. Painopiste on ollut kuitenkin oman henkilöstön kouluttamisessa valmiuden ja jatkuvuuden hallinnan näkökulmasta. Pelastuslaitoksella ei ole valmiuksia suorittaa valmiustarkastuksia johtuen päälystöresurssien vähentymisestä.

Vertaillussa muihin hyvinvointialueisiin pelastuslaitos on ainoana pelastuslaitoksena Länsi- ja Sisä-Suomen alueella tunnistanut valmiustarkastuksia koskevan palvelutarpeen. Yksikään Länsi- ja Sisä-Suomen alueella pelastuslaitos ei ole vuonna 2024 suorittanut valmiustarkastuksia.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitoksella on kyky suorittaa valmiustarkastuksia ennalta suunnitellun mukaisesti. Valmiustarkastukset on huomioitu vuoden 2024 valvontasuunnitelmassa.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Valmiustarkastuksia koskevaa palvelun tarvetta on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Valmiustarkastusten saatavuutta ei pystytä arvioimaan, koska niitä ei ole suoritettu.

Aluehallintoviraston arvio onnettomuuksien ehkäisyn palveluihin kuuluvien pelastustoimen tehtävien tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

Onnettomuuksien ehkäisyn palveluiden tarve on pääsääntöisesti tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä.

Onnettomuuksien ehkäisyn palveluiden saatavuudessa ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Turvallisuusviestinnällä tavoitetun väestön määrä on kasvanut huomattavasti edellisvuodesta, vaikka ei vastaa aivan asetettuja tavoitteita. Palontutkinnassa Keski-Suomi on valtakunnallisesti keskitasolla. Tason 2 palontutkinnassa vakavia henkilö- tai omaisuusvahinkoja aiheuttaneista paloista tutkinnan laajuus vastasi päätettyä palvelutasoa 81 % tapauksista. Valvontatehtävien osalta valvontamäärät eivät täysin vastanneet valvontasuunnitelmassa riskiperusteisesti asetettuja tavoitteita. Kehitystarpeena valvontatehtävien osalta on saada tehtävämäärät vastaamaan valvontasuunnitelmassa suunniteltua ja riskien arviointiin perustuvaa määrää.

Vertailua muihin hyvinvointialueisiin on tehty. Vertailussa onnettomuuksien ehkäisyn palveluita on usein tunnistettu muun muassa pelastuslaitoksen koon ja henkilöstöresurssien vaikutus palveluiden tuottamiseen. Pelastuslaitos arvioi kuitenkin suoriutuneensa monesta onnettomuuksien ehkäisyn tehtävistä hyvin suhteessa muihin alueisiin.

2 Pelastustoiminnan palvelut

Pelastustoiminnalla tarkoitetaan kiireellisiä tehtäviä, joiden tarkoituksena on

- pelastaa ja suojata ihmisiä, omaisuutta ja ympäristöä onnettomuuden uhatessa tai sattuessaa
- rajoittaa onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja ja lieventää onnettomuuden seurauksia.

Pelastustoiminnassa tarvittavat toimenpiteet tulee voida suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

2.1 Onnettomuuskohteen tavoittamisen suorituskyky

Pelastustoiminnan toimintavalmius tulee olla toimintaympäristön riskeihin nähden riittävä. Pelastustoiminnan toimintavalmius muodostuu pelastusmuodostelmien toimintavalmiusajasta ja niiden suorituskyvystä. Kiireellisissä pelastustehtävissä onnistumiseen vaikuttaa se, kuinka nopeasti onnettomuuspaikalle saadaan tehtävällä tarvittava suorituskykyinen pelastusmuodostelma.

Vaativuudet toimintavalmiudelle

Pelastustoiminnan toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa⁸ Suomi on jaettu 1 x 1 kilometrin kokoisiksi ruuduiksi. Ruudut on luokiteltu neljään riskiluokkaan (I–IV) sen perusteella, kuinka todennäköisiä pelastustoimen kiireelliset tehtävät ovat ruudun alueella. Kullekin riskiluokalle on asetettu enimmäisaika, jossa ruudut tulee tavoittaa. Vähimmäistavoitteena on, että kiireellisissä pelastustehtävissä ensimmäinen yksikkö saavuttaa riskiruudulle asetetun toimintavalmiusaikatavoitteen vähintään 50 %:ssa tehtävistä.

Taulukko 5: Toimintavalmiuden tavoiteajat.

Riski-luokka	1. yksikön toimintavalmiusaika	Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika	Pelastusjoukkueen toimintavalmiusaika
I	6 min	11 min	20 min
II	10 min	14 min	30 min
III	20 min	22 min	40 min
IV	ei vaatimusta	ei vaatimusta	ei vaatimusta

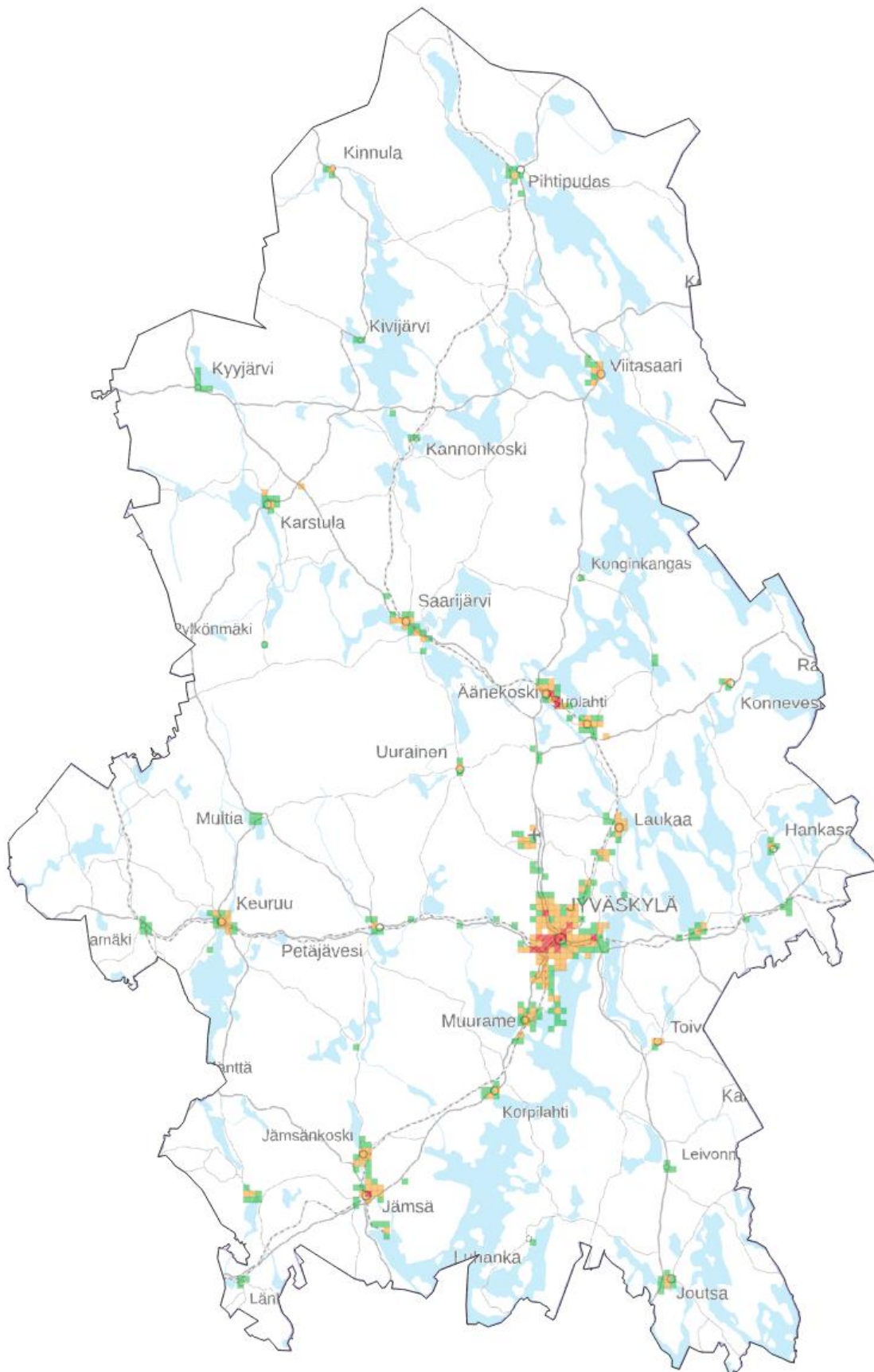
Uusi pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje (SM 2025:2) tuli voimaan helmikuussa 2025. Tällä ei kuitenkaan ole vaikutusta vuoden 2024 toimintavalmiuden arviointeihin.

Riskialuekartta

Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksessä on määritelty, että pelastustoiminnan perusvalmiuden palvelut tuotetaan alla olevan riskialuekartan

⁸ Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje (SM 21/2012)

mukaisesti. Keski-Suomen riskialuekartta on esitetty alla kuvassa 1. Kuvassa punainen ruutu on riskiluokan I ruutu, oranssi riskiluokan II ruutu ja vihreä riskiluokan III ruutu.

Kuva 1: Keski-Suomen riskialuekartta vuodelta 2024.

2.1.1 Ensimmäinen yksikkö

Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika on aikaväli ensimmäisen pelastustoimen yksikön hälyttämisestä siihen, kun ensimmäinen pelastustoimen yksikkö on kohteessa. Ainoastaan kiireellisesti tapahtumapaikalle siirtyneet yksiköt huomioidaan.

Ensimmäisen yksikön toteutuneen toimintavalmiusajan mediaani alueella oli 9 minuuttia 11 sekuntia vuonna 2024. Edellisten kolmen vuoden aikojen mediaanien keskiarvo oli 9 minuuttia 2 sekuntia, joten ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika on heikentynyt hieman.

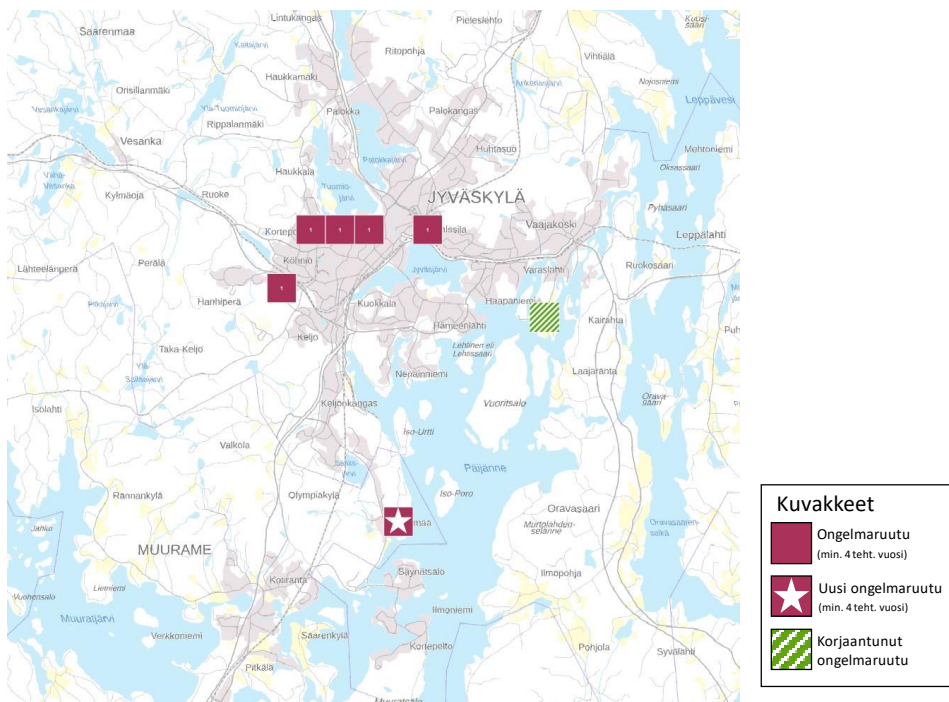
Taulukko 6: Pelastustoiminnan toimintavalmiusajat Keski-Suomen alueella vuonna 2024.⁹

Toimintavalmiusajat Keski-Suomen alueella vuonna 2024		2021–2023 keskiarvo	Koko maa 2024
1. yksikön TVA mediaani	9:11	9:02	7:30
Pelastustoiminnan TVA mediaani	14:23	14:07	11:22
Pelastusjoukkueen TVA mediaani	16:09	15:03	15:07

Vuonna 2024 koko alueella yhteensä toteutuneen toimintavalmiusajan lisäksi aluehallintovirasto on selvittänyt oman aineistonsa avulla ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikaa riskiruuduittain. Sellaisia niin sanottuja ongelmaruutuja, joissa toimintavalmiuden toteutuminen on jäänyt tavoitteesta neljänä edellisenä kalenterivuonna (2021–2024), oli Keski-Suomen hyvinvointialueella kahdeksan ruutua. Näissä ruuduissa on huomattava puute toimintavalmiuden toteutumisessa.

Kun tarkastellaan vain niitä ruutuja, joissa tarkastelujaksolla on ollut vähintään neljä tehtävää jokaisena tarkasteluvuonna, toimintavalmiusaikojen toteutumisessa on huomattava puute kuudessa ruudussa. Ongelmaruudut on esitetty alla kuvassa 2. Ruudut sijaitsevat Jyväskylässä ja Muuramessa.

⁹ Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO. Tiedot haettu 5.2.2025.

Ongelmaruutuja (yht. 6 kpl)
 RL1: 5 kpl (0 uutta)
 RL2: 1 kpl (1 uusi)
 RL3: 0 kpl (0)

Korjaantuneita
 ongelmaruutuja (yht. 1 kpl):
 RL1: 0 kpl
 RL2: 1 kpl
 RL3: 0 kpl

Kuva 2: Keski-Suomen hyvinvointialueen ongelmaruudut.

Taulukko 7: Kooste ensimmäisen yksikön ongelmaruuduista.

Riskiluokka	Ongelmaruutuja (kpl)	Ongelmaruudut, joissa min. 4 teht.
I	5	5
II	3	1
III	-	-
Yhteensä	8	6

2.1.2 Pelastustoiminta

Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika on aikaväli ensimmäisen pelastustoimen yksikön hälyttämisestä siihen, kun vähintään neljän hengen vahvuinen pelastusryhmä aloittaa tehokkaan pelastustoiminnan. Ainoastaan kiireellisesti tapahtumapaikalle siirtyneet yksiköt huomioidaan.

Pelastustoiminnan toteutuneen toimintavalmiusajan mediaani alueella oli 14 minuuttia 23 sekuntia vuonna 2024. Edellisten kolmen vuoden aikojen mediaanien keskiarvo oli 14 minuuttia 7 sekuntia, joten pelastustoiminnan toimintavalmiusaika on heikentynyt hieman.

2.1.3 Pelastusjoukkue

Pelastusjoukkue koostuu johtajasta ja vähintään kahdesta ja enintään viidestä pelastusryhmästä. Koska todellisen pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikoja ei ole käytettävissä, laskennallisena pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikana toimenpidetilasto PRONTO:ssa käytetään aikaväliä ensimmäisen pelastustoimen yksikön hälyttämisestä siihen, kun tapahtumapaikalle on saapunut vähintään

yhdeksän pelastustoimen henkilöä. Ainoastaan kiireellisesti tapahtumapaikalle siirtyneet yksiköt huomioidaan.

Pelastusjoukkueen toteutuneen toimintavalmiusajan mediaani koko alueella oli 16 minuuttia 9 sekuntia vuonna 2024. Edellisten kolmen vuoden aikojen mediaanien keskiarvo oli 15 minuuttia 3 sekuntia, joten pelastusjoukkueen toimintavalmiusaika on heikentynyt huomattavasti.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajoissa on tapahtunut vuonna 2024 heikentymistä riskiluokan I-III riskiruuduissa edellisvuoteen verrattuna. Riskiluokan III riskiruuduissa toimintavalmiusajan mediaani kuitenkin parani. Alueella on riskiluokan I ja II riskiruutuja, joissa tavoiteajat eivät täyty. Näiden osalta kehittämistarpeet sekä -toimia on kirjattu palvelutasopäätökseen.

Toimintavalmiusajan toteuma on pysynyt suunnilleen viime vuosien tasolla, mutta ajan mediaani on kasvanut. Mediaani alittaa kuitenkin palvelutasopäätöksessä asetetun tavoitteen.

Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikojen toteumat paranivat riskiluokkien I ja IV ruuduissa ja heikkenivät puolestaan riskiluokkien II ja III ruuduissa. Lisäksi toimintavalmiusajan mediaani heikkeni muissa paitsi riskiluokan IV ruuduissa. Pelastustoiminnan toimintavalmiusajan mediaani (14 minuuttia 22 sekuntia) kaikissa riskiluokissa ylittää palvelutasopäätöksessä asetetun (12 minuuttia) tavoitteen.

Pelastusjoukkueen toimintavalmiusajat ja toteumat heikentyivät riskiluokissa I ja II ja parantuivat riskiluokissa III ja IV. Pelastusjoukkueen toimintavalmiusajan mediaani (15 minuuttia 12 sekuntia) alitti palvelutasopäätöksessä asetetun tavoitteen (16 minuuttia 35 sekuntia).

Kehittämistarpeina on tunnistettu muun muassa haasteet pelastustoiminnan toimintavalmiusajoissa sekä sopimushenkilöstön riittävyyden varmistaminen ympäri maakuntaa.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin toimintavalmiusajat ja niiden toteumat ovat pääosin valtakunnallisia keskiarvoja heikommat.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos mitoittaa ja varmistaa kyvyn tuottaa kiireellistä pelastustoimintaa koko maakunnan alueella. Pelastuslaitos tarkastelee riskiarviota vuosittain samalla, kun arvioidaan toiminnan, talouden ja palvelutasopäätöksen toteumaa. Toimintavalmiusaikatavoitteiksi on asetettu palvelutasopäätöksessä, että ensimmäinen yksikkö tavoittaa riskiluokan I riskiruudun kuudessa minuutissa, riskiluokan II riskiruudun 10 minuutissa ja riskiluokan III riskiruudun 20 minuutissa vähintään 50 % tehtävissä.

Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoite on riskiluokan I riskiruudussa 11 minuuttia, riskiluokan II riskiruudussa 14 minuuttia ja riskiluokan III riskiruudussa 22 minuuttia vähintään 50 % tehtävissä. Edelleen pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikatavoite on riskiluokan I riskiruudussa 20

minuuttia ja riskiluokan II ja III riskiruudussa 30 minuuttia vähintään 50 % tehtävissä.

Lisäksi palvelutasopäätöksessä on linjattu, että toimintavalmiusaikatavoitteiden mediaani kiireellisissä tehtävissä on

- ensimmäisen yksikön osalta 9 minuuttia 31 sekuntia
- pelastustoiminnan osalta 12 minuuttia
- pelastusjoukkueen osalta 16 minuuttia ja 35 sekuntia

riskiluokasta riippumatta.

Aluehallintovirasto on käynnistänyt maaliskuussa 2025 ohjaus- ja valvontamenettelyn koskien Keski-Suomen hyvinvointialueen pelastustoimen toimintavalmiudessa olevia huomattavia puutteita¹⁰. Ohjaus- ja valvontamenettelyssä selvitetään muun muassa:

- miten toimintavalmiusajat ovat Keski-Suomen hyvinvointialueen näkemyksen mukaan kehittyneissä vuosina 2025–2026
- miten Keski-Suomen hyvinvointialueen talousarviossa 2025 mainitut tuottavuus- ja sopeuttamistoimenpiteet Jyväskylän alueen toimintavalmiudessa olevien puutteiden korjaamisen siirtämiseksi vuodelle 2026 tulevat vaikuttamaan toimintavalmiusaikoihin ja erityisesti huomattavien puutteiden korjaamiseen
- mitä lyhyen ja pidemmän aikavälin toimenpiteitä Keski-Suomen hyvinvointialue on tekemässä toimintavalmiusaikojen korjaamiseksi ja ongelmaruutujen poistamiseksi.

Keski-Suomen hyvinvointialue on antanut selvityksensä edellä mainittuihin asioihin määräaikaan mennessä. Päätös asiasta tehdään vielä vuoden 2025 aikana.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoite on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Ensimmäisen yksikön ja pelastustoiminnan toimintavalmiusaika on heikentynyt hieman ja pelastusjoukkueen toimintavalmiusaika on heikentynyt huomattavasti vuonna 2024. Kehitystarpeena on kehittää eri riskiluokkien toimintavalmiusaikoja ja toteumia sekä parantaa ongelmaruutujen nopeampaa tavoitettavuutta.

2.2 Tulipalojen edellyttämä suorituskyky

Tulipaloihin liittyvällä suorituskyvyllä vastataan rakennuspaloihin, maastopaloihin ja muihin tulipaloihin.

Rakennuspalot voivat edellyttää savusukellusvalmiutta. Savusukelluksella tarkoitetaan paineilmahengityslaitteiden ja asianmukaisten suojavarusteiden avulla tehtävää sammutus- ja pelastustyötä, joka edellyttää tunkeutumista palavaan, savuiseen ja rajattuun sisätilaan tai työskentelyä palavan rakennuksen katolla.

¹⁰ Keski-Suomen hyvinvointialueen pelastustoimen toimintavalmiudessa olevat huomattavat puutteet -selvityspyyntö. 6.3.2025. Dnro LSSAVI/4618/2025.

Savusukellus edellyttää pelastajilta tehtävän vaatimaa koulutusta, säännöllistä vuosittaista osaamisen ylläpitävää harjoittelua sekä riittävää fyysistä kuntoa ja riittävää terveydentilaa. Palavan ja rajatun sisätilan sammuttamiseen käytetään myös muita menetelmiä kuin savusukeltamista.

2.2.1 Rakennuspalojen edellyttämä suorituskyyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksen suorituskyyky vastata rakennuspaloihin on hyvällä tasolla. Rakennuspaloja oli vuonna 2024 yhteensä 267 kappaletta, missä savusukellusta käytettiin noin 20 % tehtävistä. Savusukellusvalmius on hyvä erityisesti Jyväskylässä, Äänekoskella, Viitasaarella ja Jämsässä. Harva-alueilla savusukellusvalmius vaihtelee paikkakunnan mukaan. Näillä alueilla on otettu käyttöön vaihtoehtoisia sammutusmenetelmiä ja niihin liittyvää koulutusta on lisätty. Rakennuspaloihin liittyvä suorituskyyky on koko alueella kuitenkin parantunut ympärivuorokauden toimivien paloasemien johdosta. Pelastuslaitoksella on savusukelluskelpoisia henkilöitä päätoimisista yhteensä 180 henkilöä ja sivutoimisia ja sopimuspalokuntaan kuuluvia 207 henkilöä.

Kehittämiskohteena nähdään vaihtoehtoiset sammutusmenetelmät sekä pelastustoiminnan johtaminen sisäiseen koulutukseen panostamalla.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin pelastuslaitos arvioi suorituskyyvyn olevan samalla tasolla muun maan kanssa. Suorituskyyky on hyvä miehitettyjen paloasemien alueella ja vaihtelu on suurempaa sopimuspaloasemien alueilla.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan savusukelluskyyky pyritään järjestämään kaikilta pelastuslaitoksen paloasemalta. Kyykyvyys vaativiin tehtäviin määräytyy suorituskyykyvaatimusten mukaan määritellyiltä paloasemilta. Lisäksi pelastuslaitos kehittää ja kouluttaa vaihtoehtoisia sammutusmenetelmiä.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Tulipalojen edellyttämä suorituskyyky on huomioitu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Palvelua koskevassa saatavuudessa ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Haasteeksi on tunnistettu erityisesti pienillä paikkakunnilla toimintakyykyisen henkilöstön vähyys. Tulipaloja koskeva suorituskyyky tulee pyrkiä pitämään vähintään nykyisellä tasolla sekä kehittämään suorituskyykyjä riskiarvioihin perustuen.

2.2.2 Maastopalojen edellyttämä suorituskyyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan maastopalojen määrä oli edellisvuotta suurempi vuonna 2024. Maastopaloja oli runsaasti erityisesti keväällä ja alkukesästä. Palveluverkoston kattavuuden sekä lisääntyneiden ympärivuorokauden miehitettyjen paloasemien lisääntymisen vuoksi maastopaloihin pystyttiin vastaamaan hyvin. Alueella on myös kattavasti vedenkuljetuskapasiteettia, kun säiliösammutusyksiköiden määrä on kasvanut ja

vedenkuljetukseen erikoistuneen sopimuspalokunnan suorituskykyä on parannettu. Alueella on myös paljon luonnonvesilähteitä, jotka helpottavat vesihuoltoa.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin pelastuslaitos arvioi muun muassa paloasemaverkoston olevan kattava suhteessa samankokoisiin pelastuslaitoksiin ja tilanteen olevan näihin vertaillen paras.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan maastopaloihin vaadittavaa kalustoa ylläpidetään ja kehitetään suunnitelmallisesti.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Maastopalojen edellyttämä suorituskyky on huomioitu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Palvelua koskevassa saatavuudessa ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

2.2.3 Liikennevälinepalojen edellyttämä suorituskyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan liikennevälinepalojen määrä laski vuonna 2024 verrattuna aiempaan vuoteen. Liikennevälinepaloihin liittyvä suorituskyky on hyvällä tasolla laajan paloasemaverkoston tuottaessa palvelua koko maakunnan alueelle. Lisäksi ympärivuorokautisten asemien lisääminen parantaa palvelua alueella. Kehittämistarpeena hallita sähköautopaloihin liittyvää riskiä sähköautojen määrän lisääntyessä vuosittain. Tällä hetkellä sähköautopalot muodostavat vain murto-osan liikennevälinepaloista.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin pelastuslaitos arvioi muun muassa paloasemaverkoston olevan kattava suhteessa samankokoisiin pelastuslaitoksiin ja tilanteen olevan näihin vertaillen paras.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Liikennevälinepalojen edellyttämä suorituskyky on huomioitu vuosittaisessa selvityksessä. Palvelua koskevassa saatavuudessa ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

2.2.4 Muiden tulipalojen edellyttämä suorituskyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen tulipalojen määrässä ei ole vuonna 2024 tapahtunut merkittäviä muutoksia ja palveluiden saatavuus on ollut hyvä. Pelastuslaitos kehittää vaihtoehtoisia sammutusmenetelmiä käytettäväksi erityisesti harva-alueilla.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin pelastuslaitos arvioi muun muassa paloasemaverkoston olevan kattava suhteessa samankokoisiin pelastuslaitoksiin ja tilanteen olevan näihin vertaillen paras.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Muiden tulipalojen edellyttämä suorituskyky on huomioitu vuosittaisessa selvityksessä. Palvelua koskevassa saatavuudessa ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

2.2.5 Sammutusveden saamiseen liittyvä suorituskyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan alueella on hyvä sammutusveden kuljetuskyky. Sammutusvesisuunnitelmaa on tarkasteltu viimeksi vuonna 2020, ja 2022 on laadittu suunnitelma pelastusyksiköiden ja säiliöautojen sijoittelusta. Pelastusyksiköt on varustettu siten, että ne pystyvät toimimaan itsenäisesti myös poikkeusoloissa. Sammutusvesihuoltoa on turvattu muun muassa hankkimalla säiliösammutusautoja pienemmille palokunnille. Kaluston korvausinvestoinneissa otetaan huomioon sammutusvesisuunnitelma ja yksiköiden sijoittelu.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin pelastuslaitos arvioi muun muassa paloasemaverkoston olevan kattava suhteessa samankokoisiin pelastuslaitoksiin ja tilanteen olevan näihin vertaillen paras.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan ajoneuvokaluston sijoittelussa huomioidaan vedenkuljetustarve eri alueilla sekä paloasemien henkilöstövahvuudet. Lisäksi kalustohankinnoissa huomioidaan eri alueilla olevat sammutusvesitarpeet. Sammutusvesisuunnitelmaa tarkastellaan vähintään kolmen vuoden välein.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Sammutusveden saamiseen liittyvä suorituskyky on osittain tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Sammutusveden saatavuudessa ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

2.3 CBRNE-onnettomuuksien pelastustoiminnan suorituskyky

CBRNE-onnettomuuksilla tarkoitetaan onnettomuuksia, joissa on osallisena kemiallisia aineita (C), biologisia taudinaiheuttajia (B), radioaktiivisia aineita (R), ydinenergiaa (N) tai räjähteitä (E).

Kemikaalionnettomuuksien torjuntaa tehdään tarvittaessa kemikaalisukelluksella, jolla tarkoitetaan välittömän vaaran alueella tehtäviä tiedustelu-, pelastus-, torjunta- tai muita vastaavia tehtäviä, jotka edellyttävät paineilmahengityslaitteen ja soveltuvan kemikaalisuojapuvun käyttöä. Kemikaalisukellus edellyttää pelastajilta tehtävän vaatimaa koulutusta, säännöllistä vuosittaista osaamisen ylläpitävää harjoittelua sekä riittävää fyysistä kuntoa ja riittävää terveydentilaa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan vaarallisten aineiden onnettomuuksia oli vuonna 2024 yhteensä 16 kappaletta. Näihin onnettomuustyyppeihin on varauduttu sijoittamalla kalustoa ja osaamista riskiperusteisesti muun muassa erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden läheisyyteen. Pelastuslaitoksen tehtävään soveltuvan henkilöstön määrä vastaa

hyvin tunnistettuja riskejä ja suunnitelmien mukaisia torjuntatasoja. Pelastuslaitoksella on kemikaalisukellukseen kelpoista henkilöitä päätoimisessa henkilöstössä yhteensä 180 henkilöä ja sivutoimisessa sekä sopimuspalokuntiin kuuluvassa henkilöstössä yhteensä 83 henkilöä. Kemikaalisukellukseen kykeneviä pelastusryhmiä alueella on kaikkiaan kuusi.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin pelastuslaitos arvioi muun muassa paloasemaverkoston olevan kattava suhteessa samankokoisiin pelastuslaitoksiin ja tilanteen olevan näihin vertaillen paras.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitoksen kemikaalisukellusvalmius vaativiin tason 4 kemikaalisukellustehtäviin järjestetään Jyväskylän, Jämsän ja Äänekosken paloasemilta. Tason 3 kemikaalisukellusvalmius järjestetään Hankasalmen, Joutsan, Keuruun, Laukaan, Saarijärven ja Viitasaaren paloasemilta. Tasojen 1 ja 2 kemikaalisukellusvalmius järjestetään muilta paloasemilta.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

CBRNE-onnettomuuksien edellyttämä suorituskyyky on huomioitu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Palvelua koskevassa saatavuudessa ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

2.4 Vesipelastamisen suorituskyyky

Vesipelastamista on venekaluston avulla tehtävä pelastustoiminta ja pintapelastus sekä vesisukellus. Pintapelastus tarkoittaa veden pinnalta tai välittömästi pinnan alta ilman vesisukelluslaitetta tehtävää ihmisen, eläimen tai omaisuuden pelastamista ja vahingon torjuntaa. Vesisukellus tarkoittaa vesisukelluslaitetta ja -varustusta edellyttävää ihmisen tai omaisuuden pelastamista ja ympäristövahingon torjuntaa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan alueella on pintapelastusvalmius kaikilla ympärivuorokauden toimivilla asemilla ja vesisukellusvalmius Jyväskylässä keskuspaloasemalla. Pintapelastusvalmiudessa on puutteita harvaan asutuilla alueilla. Haasteena pintapelastusvalmiudelle harva-alueella on kelpoisuudet täyttävien henkilöiden määrä. Pelastuslaitoksella on vesisukelluskelpoisia henkilöitä päätoimisesta henkilöstöstä yhteensä 21. Näistä yksi pelastusryhmä on välittömässä lähtövalmiudessa. Pintapelastuskelpoisia henkilöitä päätoimisesta henkilöstöstä on yhteensä 180 henkilöä ja sivutoimisesta sekä sopimuspalokuntiin kuuluvista 107 henkilöä.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin pelastuslaitos arvioi muun muassa paloasemaverkoston olevan kattava suhteessa samankokoisiin pelastuslaitoksiin ja tilanteen olevan näihin vertaillen paras. Pintapelastajien määrää ei ollut mahdollista vertailla.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitoksella on välitön vesisukellusvalmius Jyväskylän keskuspaloasemalla sekä pintapelastusvalmius paloasemaluokituksen

mukaisilla paloasemilla. Pelastuslaitos lisäksi ylläpitää ja kehittää yhteistyötä järvipelastusseurojen kanssa. Venekaluston laatua ja sijoittelua tarkastellaan uudelleen palvelutasopäätöskaudella huomioiden alueelliset tarpeet.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Vesipelastamisen edellyttämä suorituskky on huomioitu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Palvelua koskevassa saatavuudessa ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Kehitystarpeena on lisätä pintapelastajien määrää ja huolehtia vesipelastamisen suorituskvyn ylläpitämisestä koko maakunnan alueella.

2.5 Ympäristövahinkojen pelastustoiminnan suorituskky

Ympäristövahinkojen pelastustoiminnalla tarkoitetaan öljy- ja kemikaalivahinkojen pelastustoimintaa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitokselle on laadittu öljyvahinkojen torjuntasuunnitelma, joka perustuu kolmeen tasoon. Tason 1 valmius on kaikilla alueen paloasemilla, tason 2 paloasemat kykenevät vastaamaan keskisuuriin onnettomuuksiin ja tason 3 paloasemiin kuuluvat Jyväskylä ja Viitasaari, joissa oleva kalusto on käytettävissä koko alueella. Ympäristövahinkojen torjunnan suorituskky on parantunut alueella uusien ympärivuorokauden miehitettyjen paloasemien myötä. Kehittämistarpeena on yhdistää öljyntorjunta- ja vaarallisten aineiden torjuntasuunnitelma yhdeksi ympäristövahinkojen torjuntasuunnitelmaksi.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin pelastuslaitos arvioi muun muassa paloasemaverkoston olevan kattava suhteessa samankokoisiin pelastuslaitoksiin ja tilanteen olevan näihin vertaillen paras.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos ylläpitää öljyntorjuntavalmiutta öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman mukaisesti. Tarkoitukseen tarvittava kalusto hankitaan erillisen hankintasuunnitelman mukaan. Öljyvahinkojen torjuntasuunnitelma liitetään osaksi ympäristövahinkojen torjuntasuunnitelmaa palvelutasopäätöskauden aikana. Pelastuslaitos varautuu öljyvahinkoihin riskikohteissa yhdessä toiminnanharjoittajien kanssa sekä valvoo suurien öljyvarastojen torjuntavalmiutta.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Ympäristövahinkojen torjunnan suorituskvyn tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Ympäristövahinkojen torjunnan saatavuudessa ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

2.6 Korkealta tai alhaalta pelastamisen suorituskky

Korkealta tai alhaalta pelastaminen sisältää ajoneuvokalustolla ja köysipelastamisella tehtävät korkealta tai alhaalta pelastamisen toimenpiteet ja työskentelyn alueella, jossa on putoamisvaara. Putoamisvaarallisella alueella työskentely voi olla henkisesti ja fyysisesti vaativaa työtä, jonka turvallinen

suorittaminen asettaa tekijälle terveydentilaan, toimintakykyyn, koulutukseen ja harjoitteluun liittyviä erityisvaatimuksia.¹¹

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan tehtäviä korkealta tai alhaalta pelastamiseksi on ollut vähän vuonna 2024. Kaikkiin tehtäviin on kyetty vastaamaan palvelutasopäätöksen mukaisesti. Alueelle määritellyt PVAT-tasot eri paloasemille ovat säilyneet muuttumattomina. Kehittämistarpeena tulevaisuudessa on huomioida tuulivoimaloiden rakentaminen riskiperusteisessa suunnittelussa. Alueella on kuusi PVAT tason 1 pelastusryhmää ja PVAT tason 1 päätoimisia henkilöitä 180 ja tason 2 henkilöitä 59. Lisäksi PVAT tason 1 sivutoimisia sekä sopimuspaloasemakuntaan kuuluvia on 132 ja PVAT tason 2 henkilöitä 3.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin pelastuslaitos arvioi muun muassa paloasemaverkoston olevan kattava suhteessa samankokoisiin pelastuslaitoksiin ja tilanteen olevan näihin vertaillen paras.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitoksella on vaativa korkealta pelastamisen suorituskyky (PVAT-taso 2) Jyväskylässä, Jämsässä ja Äänekoskella. Muilla paloasemilla pyritään järjestämään PVAT-taso 1.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Korkealta pelastamisen suorituskyky on huomioitu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Palvelun saatavuudesta ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

2.7 Liikenneonnettomuuksien pelastustoiminnan suorituskyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan liikenneonnettomuuksien määrä on vuonna 2024 pysynyt edellisvuoden tasolla. Tieliikennepelastamisen valmius on alueella hyvä laajan paloasemaverkon sekä kaikkiin pelastusyksiköihin sijoitetun tieliikennepelastamiseen käytettävän kaluston ansiosta. Raskas pelastuskalusto on sijoitettuja alueelle riskeihin perustuen. Myös liikenneonnettomuuksiin liittyvä harjoittelu on säännöllistä ja laadukasta.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin pelastuslaitos arvioi muun muassa paloasemaverkoston olevan kattava suhteessa samankokoisiin pelastuslaitoksiin ja tilanteen olevan näihin vertaillen paras.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Liikenneonnettomuuksien pelastustoiminnan suorituskyky on huomioitu vuosittaisessa selvityksessä. Palvelun saatavuudesta ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

¹¹ Putoamisvaarallisella alueella työskentely pelastustoimessa. Sisäministeriön julkaisu 2021/6.

2.8 Väestön varoittamisen suorituskyky

Pelastuslaitos huolehtii alueellaan väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteessa ja varoittamiseen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä.

Kiinteiden väestöhälyttimien teoreettisella kuuluvuusalueella asuu 60 % maakunnan väestöstä. Kuuluvuuden tosiasiallista toteutumista ei ole kaikilta osin varmistettu.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksen tilanne- ja johtokeskus on miehitettynä ympärivuorokauden ja siellä on mahdollisuus aktivoida väestönvaroitussjärjestelmä joko paikallisesti tai alueellisesti. Lisäksi vuonna 2025 toukokuussa aloittaa yhteistyöalueen tilannekeskus, joka tulee pelastuslaitoksen johtamiskykyä sekä tuottaa tukipalveluita. Kehittämistarpeena on uusia vuosittain väestöhälyttimiä sekä huolehtia niiden sijoittelusta väestön ja riskien mukaisesti.

Vertailua muihin hyvinvointialueisiin ei ollut mahdollista.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos ylläpitää väestön varoittamisen suorituskykyä käytössä olevilla kiinteillä ja siirrettävillä järjestelmillä. Väestöhälyttimiä uusitaan vuosittain kaksi kappaletta. Kaikki väestöhälyttimet ovat elektronisia ja niissä on puheenantomahdollisuus.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Väestöhälyttimiä koskeva palvelun tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Väestön varoittamisen saatavuudessa ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

2.9 Muiden paikallisten riskien edellyttämät suorituskyvyt

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksen palvelutuotanto on pystynyt vastaamaan sille asetettuihin tavoitteisiin hyvin säästöistä huolimatta. Pelastuslaitoksen suorituskyky vastata tehtäväänsä ja riskeihin on parantunut uusien ympärivuorokauden miehitettyjen paloasemien myötä.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan maastopaloihin ja maastosta pelastamiseen liittyvää suorituskykyä ylläpidetään ja kehitetään suunnitelmallisesti. Lisäksi henkilöstöä koulutetaan huomioiden paloasemien lähialueilla sijaitsevat paikalliset riskit ja osaamisvaatimukset.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Muiden paikallisten riskien edellyttämät suorituskyvyn tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Suorituskyvyissä ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

2.10 Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarat

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan henkilöstövoimavarat kasvoivat vuonna 2024, kun Viitasaarella, Saarijärvellä ja Laukaassa aloittivat miehitetyt yksiköt. Päätoimisen henkilöstön osalta henkilöstövoimavarat kyettiin pitämään tavoitteissa, mutta sopimushenkilöstön osalta oli joitain tehtäviä, joille ei saatu yhtään henkilöä. Päätoimisen henkilöstön saatavuus on ollut hyvä. Sopimushenkilöstön osalta kehittämistarpeena on saada lisättyä määrää kattavasti koko alueella.

Pelastuslaitoksella on päivittäiseen valmiuden ylläpitoon 32 päätoimista henkilöä alle viiden minuutin lähtövalmiudessa sekä arviolta 10 henkilöä alle tunnin ja 50 henkilöä alle vuorokauden lähtövalmiudessa. Sopimushenkilöstön osalta on päivittäiseen valmiuden ylläpitoon 52 henkilöä alle 30 minuutin lähtövalmiudessa sekä arviolta 100 henkilöä alle tunnin ja 200 henkilöä alle vuorokauden lähtövalmiudessa.

Selvityksen mukaan vuonna 2024 uusien ympärivuorokautisesti miehitettyjen paloasemien käyttöönotto on vaikuttanut muun muassa uusien toimintamallien opettelua ja osaamisen kehittämistä myös sopimuspalokuntien osalta. Pelastuslaitokselle on luotu toimintamalli osaamisen kehittämiseksi sekä säädöspohjaisten kelpoisuuksien varmentamiseksi. Koulutukselle asetetut tavoitteet saavutettiin lähes kokonaan. Pelastuslaitos kehittää myös asemakohtaista harjoittelua sekä kouluttajakoulutusta, mikä mahdollistaa tulevaisuudessa laadukkaan osaamisen. Kehittämistarpeena on muun muassa vesisukelluskurssien järjestäminen, jotta osaamis- ja henkilöstötarpeisiin voidaan vastata.

Edelleen selvityksen mukaan pelastuslaitos saavutti fyysisen toimintakyvyn osalta asetetut tavoitteet. Vaatimukset päätoimisen henkilöstön osalta saavutettiin lähes 100 %:sesti. Sopimushenkilöstön osalta noin puolet henkilöstöstä täyttää vaativille tehtäville asetetut fyysisen toimintakyvyn vaatimukset. Kehittämistarpeena on määritellä tehtävät ja toimipisteet, joissa edellytetään vaativien tehtävien fyysistä toimintakykyä. Lisäksi sopimushenkilöstöä tulee tukea ja kannustaa vaativissa tehtävissä työskentelyyn vaadittavan toimintakyvyn ylläpitoon. Päätoimisen henkilöstön osalta vaativiin tehtäviin toimintakykyvaatimukset täyttäviä henkilöitä on 239 ja sopimushenkilöstön osalta 431 henkilöä.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin pelastuslaitos arvioi päätoimisen henkilöstömäärän olevan hyvä ja sopimushenkilöstön määrän olevan kohtuullinen muihin verrattuna. Keski-Suomessa on verrattain hyvä ja kattava koulutusjärjestelmä, joka kestää vertailua. Fyysisen toimintakyvyn osalta pelastuslaitoksen seuranta on kattavaa ja käsittää pelastustoimintaa osallistuvat henkilöt.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan henkilöstövoimavarojen määrä ja laatu mitoitetaan sekä paloasemaluokituksen että suorituskykyvaatimusten mukaisesti. Pelastuslaitos lisäksi kehittää työnantajakuvaa ja houkuttelevuutta

veto- ja pitovoiman lisäämiseksi. Päätoimisen henkilöstön määrää lisätään kehittämissuunnitelman mukaisesti. Lisäksi tavoitteena on lisätä sopimushenkilöstön määrää panostamalla rekrytointiin ja yhteistyöhön muun muassa kuntien ja hyvinvointialueen toimialojen välillä.

Pelastuslaitos kehittää Seppälän koulutuspaloasemaa sekä Tikkakosken harjoitusaluetta yhteistyössä puolustusvoimien kanssa. Pelastuslaitos ylläpitää pääkouluttajajärjestelmää ja koulutusyksikköä, joka vastaa sisäisen ja ulkoisen koulutuksen haasteisiin. Koulutusyksikön toimintaa kehitetään tarjoamaan tarvittaessa osaamisen kehittämisen palveluita myös kansallisesti.

Fyysisen toimintakyvyn vähimmäistasona on, että henkilö osallistuu perustehtäviin ja terveystarkastuksiin työterveyshuollon toimintasuunnitelman mukaisesti. Perustehtäviin osallistuminen edellyttää toimintakykytesteihin osallistumista joka toinen vuosi. Fyysistä toimintakykyä seurataan säännöllisesti ja tuetaan tarpeen mukaan.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Henkilöstövoimavaroja koskeva tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarojen saatavuudessa ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

2.11 Pelastustoiminnan kalustovoimavarat

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan erityisesti raskaan ajoneuvokaluston uusiminen järjestelmällisesti on tärkeää, koska sillä varmistetaan pelastuslaitoksen toimintakyky kaikissa tilanteissa. Raskaan ajoneuvokaluston hankinnat toteutettiin investointisuunnitelman mukaisesti vuonna 2024. Korvausinvestoinneilla ajoneuvokaluston keski-ikää saadaan laskettua ja ajoneuvokalustossa olevaa investointivelkaa pienennettyä. Lisäksi ajoneuvokaluston toimintavarmuus paranee. Taloudellinen tilanne kuitenkin hidastaa kalustoon kohdistuvien korvausinvestointien tekemistä.

Pelastuslaitoksella on sammutus- ja säiliösammutusautoja kaikkiaan 57 kappaletta. Näiden keski-ikä on noin 15 vuotta. Lisäksi pelastuslaitoksella on 28 kappaletta säiliöautoja, joiden keski-ikä on yli 21 vuotta. Johtamisajoneuvoja on seitsemän kappaletta, ja näiden keski-ikä on yli seitsemän vuotta.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin pelastuslaitos on kyennyt toteuttamaan kalustohankintoja kohtalaisen hyvin.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitoksen kaluston sijainti ja laatu määrittyy paloasemaluokituksen perusteella. Toimintavarmuus ja soveltuvuus varmistetaan kierrätysuunnitelmalla ja riittävillä investoinneilla. Vuosittain hankitaan vähintään viisi raskasta ajoneuvoa sekä vähintään viisi henkilö- ja miehistöautoa. Pelastuslaitos ylläpitää omaa korjaamotoimintaa varautumisen ja valmiuden näkökulmasta.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Pelastustoiminnan kalustovoimavarojen tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Kalustovoimavarojen saatavuudessa ei ole havaittu puutteita. Raskaan ajoneuvokaluston vanheneminen on tunnistettu pelastuslaitoksella. Tämä tulee ottaa huomioon tulevilla investointisuunnitelmissa.

2.12 Paloasemat ja muut kiinteistöt

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan alueella on yhteensä 45 paloasemaa ja näiden kiinteistöjen ylläpito edellyttää vuosittaisia toimenpiteitä. Vuonna 2024 tunnistettiin huonokuntoisten paloasemakiinteistöjen tarpeita ja muun muassa Jämsän paloaseman peruskorjaus ja laajennus saatiin suunniteltua. Kehittämistarpeena on jatkaa huonokuntoisten paloasemakiinteistöjen uusimista ja parantamista. Lisäksi tarpeena on uuden kärkiyksikölle tarkoitetun asemapaikan hankinta Jyväskylän Savelaan.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin Keski-Suomen paloasemakiinteistöjen tilanne vaikuttaa olevan valtakunnallisesti tarkastellen lähes kaikkialla sama.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitoksen tavoitteena on, että henkilöstöllä on käytössään turvalliset ja toiminnan kannalta tarkoituksenmukaiset tilat. Paloasemakiinteistöjen peruskorjaus- ja uudisrakentaminen on suunnitelmallista. Pelastuslaitoksen näkökulmasta kriittiset kiinteistöt pyritään siirtämään hyvinvointialueen omistukseen. Pelastuslaitos kehittää paloasemia siten, että tilaturvallisuuteen ja jatkuvuuteen kiinnitetään erityistä huomiota, ja että pelastuslaitoksen suorituskyky vastaa vakavien häiriötilanteiden sekä poikkeusolojen riskianalyyseissä esiin nousseisiin vaatimuksiin.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Paloasemien ja muiden kiinteistöjen tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Nykyisessä paloasemaverkossa ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Kehitystarpeet on tunnistettu ja esitetty vuosittaisessa selvityksessä.

2.13 Pelastustoiminnan johtaminen

Pelastustoimintaa johtaa pelastusviranomainen, ja pelastustoimen muodostelmalla on aina johtaja. Yhteistoimintatilanteissa, joissa pelastustoimintaan osallistuu useampi viranomainen, pelastusviranomainen toimii yleisjohtajana. Pelastustoiminnan johtamisesta laaditaan tarvittavat suunnitelmat, joissa määritellään riskien ja uhkien edellyttämät johtamisjärjestelyt eri laajuuksissa ja myös pitkäkestoisissa tilanteissa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan vuonna 2024 ei ole tapahtunut muutoksia pelastustoiminnan johtamisjärjestelmässä. Pelastustoiminnan johtaminen toteutui vuonna 2024 palvelutasopäätöksen

mukaisesti joitain yksittäisiä vuoroja lukuun ottamatta. Nykyinen malli mahdollistaa pelastuskomppanian johtamisen omalla alueella nopeasti.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin Keski-Suomella on varsin kattava johtamisjärjestelmä.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastustoiminnan johtaminen toteutetaan johtamisjärjestelmällä, jossa toimii ympärivuorokauden tilanne- ja johtokeskuksen päivystävä palomestari sekä kaksi päivystävää kenttäpalomestaria. Näiden lisäksi toimii päivystävä päällikkö, joka on virka-ajan ulkopuolella vapaamuotoisessa varallaolossa, ja kaksi päivystävää palomestaria, jotka ovat valmiudessa kaikkina viikonpäivinä klo 8–20 välisen ajan. Pelastuslaitoksen tilanne- ja johtokeskus toimii tiloissa, jossa pelastustoiminnan johtaminen on mahdollista kaikissa turvallisuustilanteissa, myös sotilaallisen uhkan aikana.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Pelastustoiminnan johtamista koskeva palvelun tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmässä ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

2.14 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonta

Hyvinvointialue voi tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut itse, yhteistoiminnassa muiden hyvinvointialueiden kanssa tai hankkia ne sopimukseen perustuen muilta palvelujen tuottajilta. Vaikka hyvinvointialue hankkii palveluja muulta palvelujen tuottajalta, sillä säilyy järjestämisvastuu ja vastuu palvelujen asianmukaisen hoitamisen valvonnasta.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan Keski-Suomen hyvinvointialueella ei ole sovittu järjestämisvastuun siirrosta muille hyvinvointialueille.

2.15 Pelastusviranomaisen antama virka-apu

Pelastusviranomainen voi antaa toimialaansa soveltuvaa virka-apua valtion, hyvinvointialueen tai kunnan viranomaisen ja laitoksen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan virka-avun antamisessa ei ole tapahtunut muutoksia. Pelastuslaitos antoi vuonna 2024 virka-apua yhteensä 354 tehtävässä. Pääsääntöisesti virka-apua annettiin ensihoidolle. Tehtävämäärät ovat kasvaneet viime vuosina. Vuonna 2024 poliisia laskutettiin virka-avusta, mutta ensihoitopalveluita ei.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin on huomattavissa eroja laskutuskäytännöissä, mikä tulisi yhtenäistää valtakunnallisesti.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos tarjoaa virka-apua tapauskohtaisesti ja tarvittaessa. Päätöksen virka-avusta tekee kiireellisissä tehtävissä päivystävä päällikkö, kiireettömissä tehtävissä se viranhaltija, jonka vastuualueelle asia kuuluu.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Pelastusviranomaisen antaman virka-avun tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Virka-avun saatavuudessa ei ole havaittu puutteita. Kehitystarpeena on selkeyttää virka-avun laskutukseen liittyviä käytäntöjä.

2.16 Kansainvälisen avun antamisen ja vastaanottamisen suorituskyyky

Pelastustoimi osallistuu pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon.

2.16.1 Kansainvälisen avun antamisen suorituskyyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan vuonna 2024 tehtävässä ei ole tapahtunut muutoksia. Henkilöstöä on koulutettu kansainvälisen avun antamista varten, mutta erillistä kalustoa ei ole toimintaan hankittu. Kehittämistarpeena on lisätä kalustollisia valmiuksia sekä koulutusta. Lisäksi suunnitelmat vaativat tarkastamista.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin pelastuslaitos arvioi, että kyvyissä antaa kansainvälistä apua on suurta vaihtelua ja vain puolella alueista on valmiudet avun antamiseen.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos mahdollistaa henkilön kouluttautumisen kansainvälisiin tehtäviin. Kansainvälistä yhteistyötä koskevat suunnitelmat pidetään ajan tasalla ja yhteistyötä yhteistyöalueen pelastuslaitosten kesken kehitetään edelleen.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Kansainvälisen avun antamisen ja vastaanottamisen tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Palvelun saatavuudessa ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Kehitystarpeena on tarkastaa toimintaa koskevat suunnitelmat.

2.16.2 Kansainvälisen avun vastaanottamisen suorituskyyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan tehtävässä ei ole tapahtunut muutoksia vuoden 2024 aikana. Pelastuslaitos on nimennyt vastuuhenkilön ja tehtävää koordinoidaan yhteistyöalueen kanssa.

Kehittämistarpeena on kehitystyö yhteistyöalueen sisällä: suunnitelmien päivittäminen, resurssien varaaminen sekä tehtävän vaatima koulutus.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan kansainvälistä yhteistyötä koskevat suunnitelmat pidetään ajan tasalla ja yhteistyötä yhteistyöalueen pelastuslaitosten kesken kehitetään edelleen.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Kansainvälisen avun antamisen ja vastaanottamisen tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä sekä vuosittaisessa selvityksessä. Palvelun saatavuudessa ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Kehitystarpeena on tarkastaa toimintaa koskevat suunnitelmat sekä hankkia ja varmistaa tehtävään liittyvä materiaali, osaaminen ja kouluttaa henkilöstöä.

Aluehallintoviraston arvio pelastustoiminnan palveluihin kuuluvien pelastustoimen tehtävien tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

Pelastustoiminnan palvelujen tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä.

Ensimmäisen yksikön toimintavalmiudessa on havaittu huomattavia puutteita Jyväskylässä sijaitsevien riskiluokan I riskiruutujen osalta. Kehitystarpeena on ongelmaluutujen nopeampi tavoittaminen. Palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelmassa on esitetty toimenpiteitä toimintavalmiusaikatavoitteiden parantamiseksi.

Pelastustoimintaan liittyvien valmiuksien ja suorituskykyjen tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä sekä vuosittaisessa selvityksessä. Pelastustoimintaan liittyvissä valmiuksien ja suorituskykyjen saatavuudessa ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Henkilöstön saatavuuden osalta pienemmällä paikkakunnilla on ollut haasteita.

Vertailua muihin hyvinvointialueisiin on tehty. Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin pelastustoiminnan palveluiden tilanne vaihteli Keski-Suomessa tehtäväkohtaisesti hyvältä keskimääräiseen.

3 Pelastustoiminnan suunnitelmat

Tämä luku käsittelee suunnitelmia, joita pelastuslaitoksen on tehtävä pelastuslain mukaan. Suunnitelmat ovat arvioinnin kohteena olevien pelastustoimen palvelujen tuottamista tukevia asiakirjoja. Aluehallintovirasto arvioi suunnitelmien laatimista ja toteutumista hyvinvointialueen antaman selvityksen perusteella.

Pelastuslaitoksen tulee pelastuslain mukaan laatia hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat. Pelastuslaitosten tulee laatia pelastustoiminnan yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvaa johtamista ja pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamista koskevat suunnitelmat yhteistoiminnassa keskenään ja pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavien pelastuslaitosten johdolla.

3.1 Hälytysohje

Pelastuslaitoksen tulee laatia hälytysohje pelastustoiminnassa tarvittavien voimavarojen hälyttämisestä yhteistyössä pelastustoimintaan osallistuvien, virka-apua antavien viranomaisten ja Hätäkeskuslaitoksen kanssa. Hälytysohje on laadittava siten, että hätäkeskus voi hälyttää pelastustoimintaan lähimmät tarkoituksenmukaiset yksiköt riippumatta siitä, miltä hyvinvointialueelta ne ovat.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksella on erillinen hälytysohje, joka on ajan tasalla. Hälytysohjeessa on huomioitu pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnitelmat sekä muut yhteistoimintasuunnitelmat.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos ylläpitää hälytysohjetta sekä tarkastelee ja korjaa sitä tarvittaessa jokaisen tehtävälajin osalta siten, että tilanteeseen saadaan hälytettyä tehokas ja tarkoituksenmukainen vaste tehtävän vaatimukset huomioiden. Yhteistyöalueella vastesuunnittelua tullaan yhdenmukaistamaan ja yhteensovittamaan kansalliset vaatimukset huomioiden vuodesta 2024 alkaen.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Hälytysohjeen tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Saatavuudessa ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

3.2 Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnitelmat

Pelastuslaitoksen tulee tarvittaessa antaa apua toiselle pelastuslaitokselle pelastustoiminnassa. Pelastuslaitoksen tulee myös laatia yhteistyössä pelastuslaitosten yhteistyösuunnitelmat avun antamiseen varautumisesta sekä avun pyytämisestä ja antamisesta. Pelastuslaitosten tulee varautua pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamiseen yhteistyöalueen puitteissa ja

tarvittaessa myös toiseen pelastustoiminnan yhteistyöalueeseen kuuluvan pelastuslaitoksen kanssa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnitelmat ovat ajan tasalla.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitosten väliset keskinäisen avunannon suunnitelmat tarkastetaan tarvittaessa sekä vähintään palvelutasopäätöskausittain. Yhteistyötä kehitetään siten, että tehtävälle voidaan hälyttää aina tarkoituksenmukaiset ja lähimmät resurssit hyvinvointialueesta riippumatta.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnitelmien tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Suunnitelmien saatavuudessa ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

3.3 Yhteistyösuunnitelmat

Pelastuslaitoksen tulee laatia hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat. Valtion, hyvinvointialueen ja kunnan viranomaiset, laitokset ja liikelaitokset ovat velvollisia osallistumaan pelastuslaitoksen johdolla pelastustoiminnan suunnitteluun ja toimimaan onnettomuus- ja vaaratilanteissa niin, että pelastustoiminta voidaan toteuttaa tehokkaasti.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan yhteistyösuunnitelmat ovat ajan tasalla.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitoksen yhteistyösuunnitelmat puolustusvoimien kanssa tarkistetaan tarvittaessa sekä vähintään kerran palvelutasopäätöskauden aikana. Pelastuslaitos laatii lisäksi ympäristövahinkojen torjuntasuunnitelman yhteistyössä ympäristöviranomaisten kanssa.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Yhteistyösuunnitelmien tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Suunnitelmien saatavuudessa ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

3.4 Onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat

Pelastuslaitos vastaa hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämien pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevien suunnitelmien laatimisesta, mukaan lukien sammutusvesisuunnitelmasta.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat ovat pääosin ajan tasalla.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos tarkastelee suunnitelmia ja päivittää niitä tarvittaessa tai lainsäädännön niin edellyttäessä palvelutasopäätöskauden aikana. Johtamista koskevat sopimukset tarkastellaan ja yhteensovitetään yhteistyöalueen suunnitelmien yhteydessä. Maastopalojen torjuntasuunnitelma tarkastetaan ja päivitetään palvelutasopäätöskauden aikana.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevien suunnitelmien tarve on tunnistettu vuosittaisessa selvityksessä. Suunnitelmien saatavuudessa ei ole havaittu merkittäviä puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

3.5 Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoiset pelastussuunnitelmat

Pelastuslaitoksen on laadittava onnettomuuden varalle ulkoinen pelastussuunnitelma yhteistyössä asianomaisen toiminnanharjoittajan kanssa alueille, joilla on pelastuslain mukaisesti ydinenergialaitos, tuotantolaitos, kaivannaisjätteen alue, vaarallisten aineiden kuljetukseen käytettävä ratapiha tai satama-alue. Pelastuslaitoksen ja toiminnanharjoittajan on huolehdittava yhteistyössä suunnitelmasta tiedottamisesta ja järjestettävä harjoituksia pelastussuunnitelman toimivuuden varmistamiseksi. Ulkoisen pelastussuunnitelman edellyttäviä kohteita on hyvinvointialueilla vaihteleva määrä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoiset pelastussuunnitelmat ovat ajan tasalla ja harjoitukset on toteutettu vuonna 2024 suunnitelmien mukaisesti.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan ulkoiset pelastussuunnitelmat tarkistetaan vähintään kolmen vuoden välein. Pelastuslaitos tekee tiivistä yhteistyötä turvallisuusselvitysvelvollisten laitosten kanssa.

Keski-Suomella oli aluehallintoviraston tietojen mukaan vuonna 2024 yhteensä 11 erityistä vaaraa aiheuttava kohdetta ja alueella järjestettiin kaksi erityistä vaaraa aiheuttaviin kohteisiin liittyvä ulkoisen pelastussuunnitelman harjoitusta. Lisäksi aluehallintovirasto määräsi Keski-Suomen pelastuslaitoksen laatimaan yhden vuoden 2024 loppuun mennessä laadittavan ulkoisen pelastussuunnitelman¹². Edelleen aluehallintovirasto määräsi pitämään harjoituksen joulukuun loppuun mennessä 2025.

¹² Määräys laiminlyönnin korjaamiseksi Keski-Suomen hyvinvointialueen pelastustoimessa ulkoisen pelastussuunnitelman ja sitä koskevan tiedottamisen sekä harjoituksen toteuttamiseksi. 7.4.2025. Dnro LSSAVI/7085/2025.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoisten pelastussuunnitelmien tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä.

Aluehallintoviraston tietojen mukaan pelastuslaitoksen erityistä vaaraa aiheuttavien ulkoisia pelastussuunnitelmia koskevat veloitteet on hoidettu vuonna 2024 yhtä tapausta lukuun ottamatta. Palvelun saatavuudessa ei pääsääntöisesti ole havaittu puutteita. Kehitystarpeena on huolehtia erityistä vaaraa aiheuttavan kohteen ulkoinen pelastussuunnitelma sekä sitä koskeva harjoitus ajan tasalle.

Aluehallintoviraston arvio pelastustoimen suunnitelmien tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

Pelastustoimen suunnitelmien tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Suunnitelmien saatavuudessa ei ole havaittu merkittäviä puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta

Pelastustoimen koulutus-, neuvonta- ja valistustehtävissä sekä pelastustoiminnassa voidaan käyttää apuna sopimuspalokuntia ja muita organisaatioita ja henkilöitä. Hyvinvointialue päättää, missä laajuudessa se käyttää vapaaehtoisia pelastustoiminnan palvelujen tuottamisessa.

Sopimuspalokuntien lisäksi pelastustoimen tehtävissä voidaan käyttää apuna muitakin toimijoita, kuten meri- ja järvipelastusyhdistysten yksiköitä, vapaaehtoista pelastuspalvelua, pelastusalan liittoja, pelastuskoiria sekä radioamatöörejä ja muita vapaaehtoistoimintaan perustuvia organisaatioita ja järjestöjä.

Tässä luvussa arvioidaan pelastustoimen vapaaehtoistoimintaan liittyvien tehtävien hoitamista, palvelujen tehtäväkohtaista tarvetta ja saatavuutta sekä niiden kehitystarvetta.

4.1 Sopimushenkilöstön, sivutoimisen henkilöstön sekä vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palvelujen tuottamisessa

Keski-Suomessa sekä päätoimisella että sivutoimisella ja sopimushenkilöstöllä hoidettujen pelastustoiminnan tehtävien määrä vuonna 2024 oli 1175 tehtävää. Pelkästään sivutoimisella ja sopimushenkilöstöllä hoidettujen pelastustoiminnan tehtävien määrä oli 1578.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan sopimushenkilöstön käyttö pelastustoimen palvelujen tuottamiseen toteutui vuonna 2024 aiempien vuosien tapaan. Pelastuslaitos lisäsi yhteistyötä vapaaehtoisen pelastuspalvelun ja erityisesti pelastuskoiratoiminnan osalta. Kehittämistarpeena on sopimushenkilöstön määrän lisääminen ja pysyvyys erityisesti pienemmillä paikkakunnilla. Tavoitteena on lisätä sopimushenkilöstön määrää panostamalla rekrytointiin ja yhteistyöhön kuntien ja hyvinvointialueen toimialojen välillä. Lisäksi yhteistyötä järvipelastusyhdistyksen kanssa tulee kehittää.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin Keski-Suomen järjestelyt kestävät tarkastelua, vaikka tarkempaa tietoa ei ole käytettävissä.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos hyödyntää vapaaehtoistoimijoita palvelujen tuottamisessa laadittujen sopimusten mukaan. Sopimukset tarkistetaan tarvittaessa vähintään kerran palvelutasopäätöskaudella. Pelastuslaitoksella on yhteistyösopimukset vapaaehtoisen pelastuspalvelun sekä järvipelastusyhdistyksen kanssa.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Vapaaehtoisten käytön tarve pelastustoimen palvelujen tuottamisessa on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä.

Vapaaehtoisten käytössä pelastustoimen palveluiden tuottamisessa ei ole havaittu puutteita. Kehitystarpeet on huomioitu vuosittaisessa selvityksessä.

4.2 Pelastustoimen sivutoimisen henkilöstön, sopimuspalokunnan henkilöstön sekä vapaaehtoistoiminnan edistäminen

Pelastustoimen viranomaisten tulee mahdollisuuksiensa mukaan edistää pelastustoimen tehtävissä käytettävien vapaaehtoisten organisaatioiden toimintaedellytyksiä. Vapaaehtoisten organisaatioiden toimintaedellytysten edistäminen sisältää taloudellista tukea, koulutuksellista tukea tai muuta yhteistyötä vapaaehtoisten organisaatioiden kanssa. Toimenpiteiden tulisi näkyä kirjattuina tavoitteina ja toimenpiteinä muun muassa pelastuslaitosten toimintasuunnitelmissa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan vuonna 2024 ei tapahtunut olennaisia muutoksia. Vapaaehtoisyhdistyksille maksettiin sopimusrahaa aiemman tason mukaisesti. Myös nuoriso-osastojen toimintaa tuettiin. Sopimushenkilöstölle järjestettiin koulutuksia suunnitelmien, kausiohjelmien ja palvelusopimusten mukaisesti. Kehittämistarpeena on ylläpitää ja kehittää nuoriso-osastoja sekä lisätä niiden määrää.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin Keski-Suomi erottuu edukseen kattavan korvauskäytännön osalta.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos lisää yhteistyötä vapaaehtoistoimijoiden kanssa yhteisillä harjoituksilla ja hälytystehtävillä. Järvipelastusyhdistyksille maksetaan erillistä valmiuskorvausta, jonka suuruus tarkistetaan vuosittain.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistäminen on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistämisen saatavuudessa ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

4.3 Sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvan henkilön terveystarkastukset

Jos sopimuspalokuntaan tai muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluva savusukeltaja tai muuta vastaavaa raskasta työtä tekevä henkilö ei ole oikeutettu työsuhteen perusteella työterveyshuoltoon, hänelle on järjestettävä työterveyshuoltolain mukaisia tarkastuksia vastaavat terveystarkastukset ja muut ennaltaehkäisevät palvelut. Ennaltaehkäisevillä palveluilla ja terveystarkastuksilla on tarkoitus ehkäistä ja torjua pelastustoimintaan kuuluvasta työstä ja työolosuhteista johtuvia terveysvaaroja ja -haittoja ja suojella henkilön turvallisuutta, työkykyä ja terveyttä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan työterveystarkastukset järjestettiin suunnitelman mukaisesti eikä saatavuudessa havaittu poikkeamia tai erityisiä kehittämistarpeita.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin Keski-Suomella vaikuttaisi olevan kattavat työterveyspalvelut.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastussukellustehtäviin osallistuvalle henkilöstölle tehdään määräaikaistarkastukset:

- alle 40-vuotiaille kolmen vuoden välein
- 40–50-vuotiaille kahden vuoden välein
- yli 50-vuotiaille vuosittain.

Pelastustoimintaan osallistuvalle henkilöstölle tehdään määräaikaistarkastus kolmen vuoden välein. Määräaikaistarkastuksen sisältö ja tarkastusvälit käsitellään vuosittain työterveyshuollon toimintasuunnitelman tarkistuksen yhteydessä.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan henkilön terveystarkastusten tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Saatavuudessa ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

4.4 Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus

Pelastustoimintaan osallistuvalta sivutoimiselta sekä sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalta henkilöltä vaaditaan Pelastusopiston opetussuunnitelman mukainen koulutus.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan vuonna 2024 ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Koulutusta on toteutettu yhteistyössä Keski-Suomen Pelastusalan liiton kanssa ja tarjonta on ollut kattavaa ja riittävää. Ylläpitokoulutusta järjestetään palokuntien viikkoharjoituksissa, joissa kouluttajina toimivat sopimushenkilöstö ja päätoiminen henkilöstö. Kehittämistarpeena on edelleen kehittää koulutusjärjestelmää ja vaihtoehtoja koulutusten toteuttamistavoiksi.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin Keski-Suomen osalta tavoitteet on saavutettu hyvin, kuten suurimmalla osalla hyvinvointialueista.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos huolehtii sopimushenkilöstön riittävästä osaamisesta ja kelpoisuudesta pelastustoimintaan ja ensivastetehtäviin.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Sivutoimisen ja sopimushenkilöstön koulutuksen tarve on tunnistettu vuosittaisessa selvityksessä. Koulutuksen saatavuudessa ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

Aluehallintoviraston arvio pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

Pelastustoimen vapaaehtoisten käytön tarve pelastustoimen palveluiden tuottamisessa on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Pelastustoimen vapaaehtoistointaan liittyvien tehtävien saatavuudessa ei ole havaittu puutteita tai erityisiä kehityskohteita. Sivutoimisten käyttöä pelastustoimen palvelujen tuottamisessa tulee seurata ja arvioida erityisesti suorituskyvyn näkökulmasta.

Vertailua muihin hyvinvointialueisiin on tehty. Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan tilanne oli Keski-Suomessa hyvä.

5 Väestönsuojelun palvelut

Pelastustoimen viranomaisen tulee pelastuslain mukaan varautua riittävin suunnitelmin ja valmisteluin toimialaan kuuluvien väestönsuojelutehtävien hoitamiseen. Väestönsuojelun (VSS) palveluja ovat muiden muassa

- väestönsuojeluun varautumisen suunnittelu
- pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien suunnitelmien yhteensovittaminen
- hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaation määrittäminen
- väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaaminen
- väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön kouluttaminen
- pelastustoiminnan poikkeusoloissa mahdollistavien johtamistilojen ja muiden edellytysten järjestäminen
- kuntien kanssa tehtävä yhteistyö.

Tässä luvussa on tarkoitus arvioida väestönsuojelun palvelujen tehtäväkohtaista tarvetta ja saatavuutta sekä palvelujen kehittämistarvetta.

5.1 Väestönsuojeluun varautumisen suunnittelun suorituskyky

Hyvinvointialueen pelastustoimen viranomainen huolehtii väestönsuojeluun varautumisen edellyttämien suunnitelmien laatimisesta ja päivittämisestä ja tehtävien hoitamiseksi tarvittavista voimavaroista.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan väestönsuojeluun varautumisen suunnittelulle asetetut tavoitteet vuodelle 2024 saavutettiin aikataulussa. Evakuointikeskuksen henkilöstöä koskevat koulutukset jäivät vuodelle 2025. Kehittämistarpeena on väestönsuojelutehtävään liittyvän viestintä ja sen harjoittelu.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin Keski-Suomi arvioi olevansa erinomaisella tasolla.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitoksen valmiussuunnitelma liitteineen tarkastetaan vuosittain. Pelastuslaitos on laatinut evakuointitilanteita varten yleissuunnitelman yhdessä hyvinvointialueen ja kuntien kanssa. Yleissuunnitelma toimii toimialoille suunnitteluperustana oman toimialakohtaisen suunnitelman laatimiseksi. Väestönsuojelutehtävien suunnitteluun on käytettävissä yksi henkilötyövuosi.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Väestönsuojeluun varautumisen suunnittelun tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Väestönsuojeluun varautumisen suunnittelussa ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

5.2 Pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien suunnitelmien yhteensovittaminen

Hyvinvointialueen pelastustoimen viranomainen huolehtii toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittamisesta huomioiden yhteistoimintatarpeet ja -sopimukset.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan vuonna 2024 ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Väestönsuojeluun varautumisen yhteistoiminnasta sovittiin käsiteltäväksi Keski-Suomen turvallisuus- ja valmiustoimikunnan sihteeristössä. Kehittämistarpeet yhteensovittamisessa liittyvät suunnitelmien ajantasaisuuden lisäksi yhteistyön vahvistamiseen ja kokonaisvaltaiseen kehittämiseen sekä resurssien ja osaamisen parantamiseen.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin Keski-Suomi on panostanut merkittävästi suunnitelmien ja toiminnan yhteensovittamiseen.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitoksen valmiussuunnitelma huomioi hyvinvointialueen suunnitelma-arkkitehtuurin. Pelastuslaitoksen henkilöstö osallistuu maakunnan ja seutukunnalliseen varautumisen kehittämistoimintaa ja pelastuslaitos koordinoi yhdessä Keski-Suomen turvallisuus- ja valmiustoimikunnan kanssa kuntien turvaryhmiä. Lisäksi pelastuslaitos osallistuu yhteistyöalueen väestönsuojelutehtävien yhteensovittamiseen. Suunnittelun yhteensovittamiseen on käytettävissä noin 1,5 henkilötyövuotta.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien suunnitelmien yhteensovittamista koskeva tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien suunnitelmien yhteensovittamisen saatavuudessa ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

5.3 Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaation määrittäminen

Hyvinvointialueen pelastustoimen viranomainen huolehtii väestönsuojeluorganisaation henkilöstöstä (pää- ja sivutoiminen sekä sopimuspalokuntien henkilöstö), materiaalin ja tilojen määrittämisestä ja varaamista koskevien suunnitelmien laadinnasta ja päivittämisestä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitos on onnistunut väestönsuojeluorganisaation määrittämisessä vuonna 2024 palvelutasopäätöksen mukaisesti. Väestönsuojelun tilanne on arvioitu hyväksi, vaikka kehittämistarpeita on tunnistettu muun muassa koulutuksen ja vapaaehtoistoiminnan järjestelyissä sekä väestöhälytinjärjestelmässä.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin on havaittavissa, että alueet ovat edenneet hyvin eritahtisesti.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan riskianalyysissä tulevat suorituskykyvaatimukset määrittävät poikkeusolojen mitoitusperusteet. Poikkeusolojen muodostelmissa huomioidaan koko pelastuslaitoksen käytettävissä oleva henkilöstö sekä lisäksi viranomaisyhteistyön mahdollistamat resurssit. Väestönsuojeluorganisaation suunnitteluresurssi on noin 0,5 henkilötyövuotta.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaation määrittämisen tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä.

Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaation määrittämisessä ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

5.4 Väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön, kaluston ja tilojen varaaminen

Hyvinvointialueen pelastustoimen viranomaisten vastuulla on VSS-organisaation henkilöstön ja tilojen varaamisen periaatteet ja päivittämisen aikaväli. Se sisältää oman päätoimisen ja sivutoimisen ja sopimuspalokuntien henkilöstön VAP-varausten ajantasaisuuden sekä omien toimitilojen ja mahdollisten väistötilojen varaamisen.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitos on toteuttanut vuonna 2024 väestönsuojeluun tarvittavan henkilöstön, kaluston ja tilojen varaamisen palvelutasopäätöksen mukaisesti. Pelastuslaitos on varannut tarvittavan henkilöstön. Sopimushenkilöstöä on varattu täydentämään päätoimista henkilöstöä. Lisäksi pelastuslaitos on varautunut palveluiden tuottamiseksi poikkeusoloissa varaamalla tarvittavan kaluston ja tilat käyttöönsä. Kehittämistarpeeksi on tunnistettu lisäpanostukset sekä koulutuksien koordinointiin että tehtävien hoitamisen pelastuslaitoksen, kuntien ja muiden viranomaisen välillä. Kaluston uusiminen riskiperusteisesti on tarpeen, ja kaluston käyttöä pitää harjoitella yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Väestönsuojista, niiden toimintakunnosta ja saavutettavuudesta tarvitaan maakunnallinen ja yhtenäinen tilannekuva. Tilojen käytettävyyttä tulee myös testata.

Selvityksen mukaan pelastuslaitos on varannut väestönsuojeluorganisaatioon kuuluvat henkilöt sekä pääosin varannut tilat ja kaluston sekä materiaalin.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin on tunnistettu alueelliset erot, jotka vaikuttavat palvelujen saatavuuteen ja laatuun. Arviot korostavat tarvetta kehittää resursseja ja suunnittelua hyvinvointialueilla.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos tekee tarvittavat henkilövaraukset vuosittain ja päivittää tilanteen henkilövarausrekisteriin. Henkilö-, tila- ja materiaalivarauksiin on käytössä noin 0,5 henkilötyövuotta.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön, kaluston ja tilojen varaamista koskeva tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Henkilöstön, kaluston ja tilojen varaamisessa ei ole havaittu merkittäviä puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

5.5 Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutus

Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstöllä tulee olla riittävä osaaminen pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien hoitamiseksi. Osaamiseen vaadittavan koulutuksen, perehdytyksen ja osaamisen ylläpidon määrittely ja määrittelyn perusteella suunnitellut toimenpiteet muodostavat VSS-koulutusohjelman.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutus on toteutunut suunnitellusti ja palvelutasopäätöksen mukaisesti vuonna 2024. Kehittämistarpeena on tunnistettu koulutuksen tarkempi kohdistaminen eri toimijoille, johtamisen, operatiivisen toiminnan ja viestinnän koulutuksien eriyttäminen sekä poikkihallinnollisuuden lisääminen. Koulutuspäivien määrä oli 35 koulutuspäivää, joista Pelastusopiston järjestämiä koulutuspäiviä oli 15 ja omana koulutuksena järjestettyjä 20.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin Keski-Suomi arvioi sijoittuvansa parhaan kolmanneksen joukkoon.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan väestönsuojelutehtävät huomioidaan osana koulutussuunnitelmaa ja koko henkilöstölle on laadittu aihetta koskeva peruskoulutus. Varautumisen koulutus huomioidaan sekä päätoimisen että sivutoimisen henkilöstön harjoitusohjelmissa ja pelastuslaitos hyödyntää myös Pelastusopiston järjestämää väestönsuojeluun liittyvää koulutusta ali- ja päällystöviranhaltijoiden koulutuksessa. Väestönsuojelutehtävien koulutukseen on käytettävissä noin 0,5 henkilötyövuotta.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutusta koskeva tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstöä koskevassa koulutuksessa ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

5.6 Pelastustoiminnan poikkeusoloissa mahdollistavien johtamistilojen ja muiden edellytysten järjestäminen

Pelastustoimen viranomaisten johtamisen edellytykset poikkeusoloissa on varmistettava. Tämä sisältää

- suunnitelman johtamisesta poikkeusoloissa, mukaan lukien suunnitelman päivitys ja suunnitelmaan perehdyttäminen

- johtamis- ja viestintätoiminnoissa tarvittavien toimitilojen, väistötilojen ja suojatilojen määrittämisen ja kunnossapidosta sopimisen
- johtamis- ja viestintätoiminnoissa tarvittavien tietojärjestelmien ja niiden varajärjestelmien määrittelyn ja ylläpidosta sopimisen.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan vuoden 2024 aikana tapahtuneet muutokset, kuten taloustilanne ja resurssipaineet, vaikuttivat pelastuslaitoksen johtamisedellytyksiin. Kehittämistarpeet kohdistuvat johtamisresurssien saatavuuteen, tilannekuvatoimintaan häiriötilanteissa sekä varajohtamistilojen valmiuksiin.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin Keski-Suomi arvioi tilanteen olevan linjassa muiden pelastuslaitosten kanssa.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitoksella on kyky johtaa väestönsuojelutehtäviä kaikissa turvallisuustilanteissa. Johtamisedellytysten suunnitteluun on käytössä noin 0,5 henkilötyövuotta.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Pelastustoiminnan poikkeusloissa mahdollistavien johtamistiloja ja muita edellytyksiä koskeva tarve on tunnistettu vuosittaisessa selvityksessä. Pelastustoiminnan poikkeusoloissa mahdollistavien johtamistilojen ja muiden edellytysten järjestämisessä ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Kehitystarpeena on varata tehtävän edellyttämät riittävät resurssit, kuten henkilöstöresurssit ja varajohtamistilat.

5.7 Kuntien kanssa tehtävä varautumisen yhteistyö

Väestönsuojeluun varautumisessa tehdään yhteistyötä kuntien kanssa. Yhteistyö sisältää yhteistoimintarakenteet, toimintamallit ja yhteistyön edellyttämän tiedonkulun. Muuta varautumiseen liittyvää yhteistyötä on esimerkiksi kuntien valmiussuunnittelun tukeminen.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan vuodelle 2024 asetetut tavoitteet kuntien tukemiseksi toteutuivat pääosin suunnitellusti. Pelastuslaitoksen ja kuntien yhteistyö on systemaattista ja varautumisen sekä valmiuden taso on parantunut. Kuntien ajoittainen resurssipula haastaa ajoittain. Keskeisimpinä kehittämistarpeina ovat yhteiset varautumissuunnitelmien ja harjoitusten kehittäminen, tiedonkulun vahvistaminen sekä kuntien osaamisen ja jatkuvuudenhallinnan kehittäminen.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin Keski-Suomi arvioi yhteistyön olevan alueella vahvaa, laaja-alaista ja johdonmukaista suhteessa muihin.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos tuottaa kunnille tilannekuvan perusteella muodostettuja heräte- ja häiriöilmoituksia. Lisäksi pelastuslaitos

koordinoi turvallisuus- ja valmiustoimikuntaa ja siihen liittyviä järjestelmiä yhdessä Keski-Suomen liiton kanssa.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Kuntien kanssa tehtävän yhteistyön tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Yhteistyön saatavuudessa ei ole havaittu puutteita. Kehitystarpeena on laatia sopimukset kuntien kanssa tehtävästä yhteistyöstä.

Aluehallintoviraston arvio väestönsuojelun palveluihin kuuluvien pelastustoimen tehtävien tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

Väestönsuojeluun varautumisen palveluiden tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä.

Väestönsuojeluun varautumisen palveluissa ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Väestönsuojeluun varautumisen palveluiden keskeisimmät kehitystarpeet liittyvät tarpeeseen varata poikkeusolojen johtamistiloja ja muita edellytyksiä koskevat riittävät resurssit ja varajohtamistilat sekä laatia sopimukset kuntien kanssa tehtävälle yhteistyölle varautumisessa.

Vertailua muihin hyvinvointialueisiin on tehty. Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin väestönsuojeluun varautumisen palveluiden tilanne oli Keski-Suomessa tehtäväkohtaisesti hyvä tai erinomainen.

6 Pelastustoimen palvelujen laatu ja sen kehittämistarve

6.1 Valtioneuvoston laadukkaan pelastustoimen järjestämiselle vahvistamien valtakunnallisten tavoitteiden toteutuminen hyvinvointialueella

6.1.1 Tavoite 1: Pelastustoimen palvelutaso toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti sekä valtakunnallisesti että alueellisesti

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan hyvinvointialueen strategiassa on huomioitu pelastustoimen palvelutason yhdenvertainen ja laadukas toteutuminen valtakunnallisesti ja alueellisesti myös haja-asutusalueilla.

6.1.2 Tavoite 2: Pelastustoimen henkilöstöresurssit ovat riittävät ja henkilöstö on osaavaa ja hyvinvoivaa

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan hyvinvointialuestrategiaan on kirjattu pelastustoimen riittävä, hyvinvoiva ja osaava henkilöstö. Vuoden 2024 aikana alue on panostanut pelastustoimen henkilöstöresursseihin ja mahdollistanut osaamisen kehittämisen sekä työhyvinvoinnin. Myös hyvinvointialueen henkilöstöohjelman kehittämiskohteena ovat työvoiman saatavuuden lisäksi työhyvinvointi sekä työolosuhteiden kehittäminen.

6.1.3 Tavoite 3: Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan hyvinvointialueen strategiassa tietopohja ja tiedon hyödyntäminen ovat avaintekijöitä. Onnettomuuksien ehkäisytyö perustuu riskiperusteiseen ja vuosittain vahvistettavaan valvontasuunnitelmaan.

6.1.4 Tavoite 4: Pelastustoimella on välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa, ja se säilyy turvallisuuden lähipalveluna

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan hyvinvointialuestrategiassa on linjattu pelastustoimen riittävästä resursoinnista ja yhteistyöstä sopimuspalokuntien kanssa myös haja-asutusalueille. Lisäksi kattavasta paloasemaverkostosta on päätetty palvelutasopäätöksessä. Vuoden 2024 aikana on vahvistettu resursseja ja lähipalvelua ylläpidetään sekä päätoimisen että sopimushenkilöstön voimin.

6.1.5 Tavoite 5: Pelastustoimen alueellinen ja valtakunnallinen valmius sekä varautuminen mahdollistavat väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan alueen pelastustoimen varautumiseen ja väestönsuojeluun varautumiseen kaikissa olosuhteissa on panostettu laatimalla ja ylläpitämällä ajantasaisia suunnitelmia, väestöhälytínjärjestelmä, kouluttamalla sekä omaa että kuntien henkilöstöä sekä tukemalla yhteistyötahoja valmiussuunnittelutyössä.

6.1.6 Tavoite 6: Pelastustoimen kansainvälinen toiminta on aktiivista, suunnitelmallista ja kytkeytyy pelastustoimen kansallisiin rakenteisiin

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan hyvinvointialuestrategiassa linjataan valtakunnallisista ja kansainvälisistä kumppanuuksista menestystekijänä. Hyvinvointialue mahdollistaa pelastustoimen liittymisen pelastustoimen kansallisiin rakenteisiin.

6.1.7 Tavoite 7: Pelastustoimen palveluiden ja tehtävien valtakunnallinen suunnittelu, toteutus ja kehittäminen perustuvat tiedolla johtamiseen ja yhtenäiseen tiedonhallintaan

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan tiedon systemaattiseen hyödyntämiseen keskitytään hyvinvointialuestrategian mukaisesti kaikilla tasoilla ja hyvinvointialueen sekä yhteiset että toimialakohtaiset tietovarannot tukevat toiminnan johtamisessa ja tietopohjan rakentamisessa. Pelastustoimen palvelutasopäätös perustuu riskien lisäksi tietoon.

6.1.8 Tavoite 8: Pelastustoimen investoinnit tukevat palvelutuotannon vaikuttavuutta

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastustoimen investoinneista päätetään vuosittaisessa talousarviossa ja investoinnit perustuvat kaluston ja materiaalien elinkaaren hallintaan ja palvelutuotannon ylläpitoon sekä kehittämiseen riskiperusteisen suorituskyvyn mahdollistamiseksi.

6.1.9 Tavoite 9: Pelastustoimen hallinto- ja ohjausjärjestelmä on selkeä

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan hyvinvointialueen organisaatiossa ja päätöksenteossa on huomioitu pelastustoimen hallinto- ja ohjausjärjestelmä. Hyvinvointialueen toiminnassa toimeenpano on selkeää.

6.2 Sisäministeriön ja hyvinvointialueen neuvotteluissa sovittujen suositusten toteutuminen hyvinvointialueella

Sisäministeriö on asettanut vuosille 2023–2026 seuraavat tavoitteet:

1. Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista.
2. Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen.
3. Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle.
4. Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumisen kohdennetut resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.
5. Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastusalan työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen.

Taulukko 8: Tulipalojen määrässä tapahtunut muutos suhteessa asetettuun tavoitteeseen. Mukana kaikki tulipalot hyvinvointialueittain.

Alue	Verrokkiarvo (=2022)	Tavoitetaso 2030	2023 (kpl)	2023 tasaisen vauhdin tavoitteesta %	2024 (kpl)	2024 tasaisen vauhdin tavoitteesta %
Etelä-Karjala	320	160	307	102 %	295	105 %
Etelä-Pohjanmaa	563	282	512	97 %	592	120 %
Etelä-Savo	334	167	336	107 %	358	122 %
Helsinki	890	445	910	109 %	793	102 %
Itä-Uusimaa	283	142	316	119 %	209	84 %
Kainuu	197	99	167	90 %	199	115 %
Kanta-Häme	374	187	422	120 %	417	127 %
Keski- Pohjanmaa*	171	86	152	95 %	189	126 %
Keski-Suomi	523	262	559	114 %	592	129 %
Keski-Uusimaa	844	422	854	108 %	805	109 %
Kymenlaakso	477	239	464	104 %	429	103 %
Lappi	617	309	636	110 %	640	119 %
Länsi-Uusimaa	824	412	883	114 %	809	112 %
Pirkanmaa	1036	518	1009	104 %	976	108 %

Pohjanmaa*	424	212	347	87 %	329	89 %
Pohjois-Karjala	369	185	392	113 %	460	142 %
Pohjois-Pohjanmaa	853	427	862	108 %	902	121 %
Pohjois-Savo	570	285	525	98 %	662	133 %
Päijät-Häme	496	248	515	111 %	529	122 %
Satakunta	691	346	584	90 %	603	100 %
Varsinais-Suomi	1083	542	1209	119 %	1088	115 %
Yhteensä	11939	5970	11961	107 %	11876	114 %
*Kruunupyy, Luoto, Pietarsaari laskettu Pohjanmaan verrokkiarvoon						

6.2.1 Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastustoimen kehittämistoimenpiteet vuosille 2024–2027 on aloitettu vuonna 2024 paloasemien valmiuden parantamisella sekä onnettomuuksien ehkäisyn henkilöstöresursseja parantamalla. Lisäksi suunnitelmissa on edelleen jatkaa pelastustoiminnan valmiuden parantamisesta ja toimintavalmiudessa olevien puutteiden korjaamista vuoden 2026 aikana.

6.2.2 Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan tulipalojen määrä Keski-Suomessa on vähentynyt, mutta tavoite tulipalojen puolittamiseksi on pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan erittäin haasteellinen tavoite eikä tilastollinen tarkastelu tue näin nopeaa vähentymistä. Onnettomuuksien ehkäisytyötä tulisi kehittää ja pyrkiä vaikuttamaan valvontatyössä sekä turvallisuusviestinnässä aina yksittäisiin ihmisiin asti. Tavoite ei ole nykyrahoituksella mahdollinen, vaan se vaatisi lisäresursointia.

6.2.3 Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan Keski-Suomen toimintavalmiutta on parannettu toimintaympäristöä vastaavalle tasolle. Kehittämistoimenpiteiksi on edelleen tunnistettu muun muassa Keuruun paloaseman toimintavalmiuden parantaminen sekä huomattavien toimintavalmiusaikapuutteiden korjaaminen Jyväskylässä.

6.2.4 Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumiseen kohdennetut resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksen väestönsuojeluun varautumisen resurssit ovat minimitasolla, suunnitelmat ovat ajantasaiset ja henkilöstön koulutukset etenevät suunnitellusti. Lisäksi pelastuslaitos varautuu pelastustoimen lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.

6.2.5 Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastusalan työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksen henkilöstön työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen panostetaan suunnitelmallisesti. Tämä näkyy muun muassa työhyvinvoinnin mittauksissa, sairaspotilaiden vähentymisenä sekä henkilöstön saatavuuden parantumisena. Työhyvinvointia ja työturvallisuutta kehitetään suunnitelmallisesti eteenpäin.

Aluehallintoviraston arvio hyvinvointialueen selvityksessä määrittämästä pelastustoimen palvelujen laadusta sekä kehittämistarpeesta:

Valtioneuvoston laadukkaan pelastustoimen järjestämiselle vahvistamien valtakunnallisten tavoitteiden toteutuminen on huomioitu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Pelastustoimen palvelut on tuotettu pääosin laadukkaasti ja palvelutasopäätöksen mukaisesti. Valtakunnalliset strategiset tavoitteet pelastustoimen järjestämiselle vuosille 2023–2026 on huomioitu hyvinvointialueen antamassa vuosittaisessa selvityksessä.

Vuodelle 2024 hyvinvointialueneuvotteluissa asetetut tavoitteet ovat toteutuneet pääsääntöisesti hyvin. Hyvinvointialue on jatkanut toiminnan kehittämistä taloudellisista haasteista huolimatta. Tulipalojen puolittamiseen liittyvää tavoite on kuitenkin pelastuslaitoksen arvion mukaan epärealistinen, eikä tilastollinen tarkastelu tue näin nopeaa vähentymistä. Henkilöstön työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen panostetaan suunnitelmallisesti, mikä näkyy muun muassa työhyvinvoinnin mittauksissa, sairaspotilaiden määrässä sekä henkilöstön saatavuudessa.

7 Pelastustoimen investointien tarve ja vaikutukset

7.1 Investointien tarve

Hyvinvointialueen tulee valita pelastustoimen osasuunnitelmaan pelastustoimen järjestämisen kannalta tärkeimmät investoinnit sekä niitä vastaavat sopimukset. Aluehallintoviraston tehtävänä on arvioida pelastustoimen investointien tarvetta. Arviossa on kiinnitettävä huomiota siihen, että investoinnit ovat riskejä vastaavan palvelutason edellyttämiä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan korjausvelkaa alueella on erittäin paljon sekä kalustossa että rakennuksissa. Hyvinvointialueen investointisuunnitelman 2026–2029 pelastustoimen osainvestointisuunnitelman mukaan riski palvelutason laskulle ja häiriöille on merkittävä kaluston keski-ikä ylittäessä 25 vuotta. Kalustoa ja ajoneuvoja uudistetaan palvelutason ja -tuotannon turvaamiseksi sekä kaluston elinkaaren hallitsemiseksi. Öljyntorjuntakalustona hankitaan ympäristövahinkojen torjumiseksi. Alueella on paloasemia, joissa on sisäilmaongelmia, sekä asemia, jotka ovat teknisen käyttöikänsä puolesta elinkaaren lopussa.

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan korjausvelkaa kalustossa ja rakennuksissa on erittäin paljon.

Aluehallintoviraston arvio investointien tarpeesta

Pelastustoimen investointien tarve on tunnistettu vuosittaisessa selvityksessä. Arvio pelastustoimen investointien tarpeesta on, että esitetyt investoinnit ja hankinnat ovat perusteltuja ja tarpeellisia. Investoinnit ajoneuvo- ja pelastustoimintaan tarvittavaan kalustoon ovat perusteltuja ja tarpeen muun muassa suorituskyykyvaatimusten näkökulmasta. Tilainvestoinnit ovat tarpeen sisäilmaongelmien ja paloasemien teknisen käyttöiän vuoksi sekä pelastustoiminnan palvelujen saatavuuden turvaamiseksi.

7.2 Investointien vaikutukset

Hyvinvointialueen tulee osasuunnitelmassa arvioida investointien vaikutuksia pelastustoimen palvelujen yhdenvertaiseen saatavuuteen, laatuun ja kustannusvaikuttavuuteen. Aluehallintoviraston tehtävänä on arvioida investointien vaikutuksia.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen investointisuunnitelman 2026–2029 pelastustoimen osainvestointisuunnitelman mukaan usealle vuodelle ajoittuvilla investoinneilla turvataan pelastustoimen palveluiden saatavuus ja jatkuvuus koko alueella. Esimerkiksi kärkiyksiköt ovat tarpeellisia toimintavalmiusaikavelvoitteiden saavuttamiseksi. Pelastustoiminnan palveluiden saatavuus palvelutasopäätöstä vastaavalla tasolla edellyttää lisäksi tilainvestointeja muun muassa Jyväskylän alueella.

Aluehallintoviraston arvio investointien vaikutuksista

Pelastustoimen investointien vaikutukset on tunnistettu vuosittaisessa selvityksessä. Investoinneilla on tärkeä rooli pelastustoimen palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden, laadun ja kustannusvaikuttavuuden näkökulmista. Kalustoinvestoinneilla ja niiden sijoittelulla vaikutetaan pelastustoimen palvelujen saatavuuteen koko pelastustoimen alueella. Edelleen kalustoinvestoinneilla voidaan vaikuttaa pelastustoimen palvelujen laatuun, kun käytettävä pelastustoimen kalusto on riskejä vastaavan palvelutason edellyttämää.

Aluehallintoviraston arvio investointien tarpeesta ja vaikutuksista:

Aluehallintoviraston arvio pelastustoimen investointien tarpeesta on, että esitetyt investoinnit ja hankinnat ovat perusteltuja ja tarpeellisia. Investoinnit ajoneuvo- sekä muuhun kalustoon ovat perusteltuja ja tarpeen muun muassa suorituskykyvaatimusten näkökulmasta. Alueella on korjausvelkaa niin kalustossa kuin paloasemakiinteistöissä.

Investoinneilla on tärkeä rooli pelastustoimen palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden, laadun ja kustannusvaikuttavuuden näkökulmista. Kalustoinvestoinneilla ja niiden sijoittelulla vaikutetaan pelastustoimen palvelujen saatavuuteen koko pelastustoimen alueella. Pelastustoiminnan palveluiden saatavuus palvelutasopäätöstä vastaavalla tasolla edellyttää investointeja alueille, joissa on puutteita. Edelleen kalustoinvestoinneilla voidaan vaikuttaa pelastustoimen palvelujen laatuun, kun käytettävä pelastustoimen kalusto on riskejä vastaavan palvelutason edellyttämää.

Kehitystarpeena pelastustoimen investointien osalta on investointien tarpeen ja vaikuttavuuden yksityiskohtaisempi ja tarkempi selvittäminen.

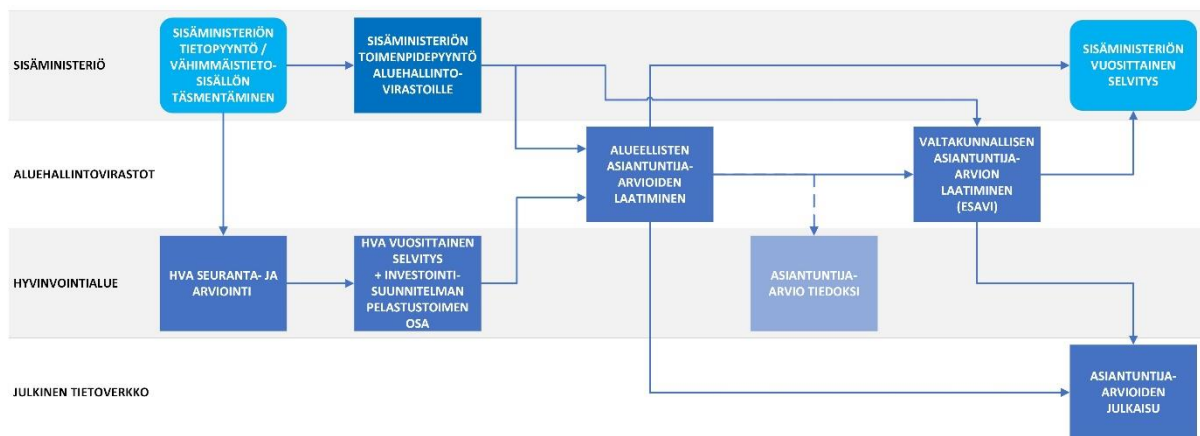
8 Menetelmät ja laatuseloste

Arvioinnin tietopohja

Aluehallintoviraston laatima asiantuntija-arvio perustuu sekä määrälliseen tietoon että laadulliseen aineistoon. Arvioinnin keskeisen tietopohjan muodostaa hyvinvointialueen vuosittainen selvitys. Asiantuntija-arvion pohjana olevaa tilannekuvaa on laajennettu hyödyntämällä pelastustoimen tilastojärjestelmä PRONTO:sta haettuja tietoja sekä dokumenttiaineistoja järjestäjätahojen hallinnosta, toimintatavoista, suunnitelmista ja päätöksistä. Arvioinnissa on lisäksi hyödynnetty aluehallintovirastojen valvontahavaintoja ja muita kansallisten viranomaisten laskelmia ja selvityksiä.

Tietopohja arvion tekemiseksi on koottu tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen pelastustoimen kanssa. Asiantuntija-arvion laatimisen prosessi on kuvassa X.

Kuva 3: asiantuntija-arvion laatimisen prosessi

Tietopohjan avoimuus, saatavuus ja laatu

Tilastollinen tieto on peräisin hyvinvointialueen tekemän vuosittaisen selvityksen lisäksi pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilastojärjestelmästä (PRONTO), jonka aineisto muodostuu ennen vuotta 2023 toimineiden alueellisten pelastustoimen organisaatioiden sekä uusien hyvinvointialueiden pelastustoimen ylläpitämistä toimenpide- ja resurssirekistereistä. Muut tietolähteet ovat pääasiassa julkisesti ja avoimesti saatavilla olevia. Arvioinnissa käytetyn laadullisen dokumenttiaineiston tiedot on merkitty lähdeviittauksin. Tilastotiedot on poimittu suoraan rekisteristä ilman valtakunnallista tarkistusta. Aluehallintovirastojen raportit valvontahavainnoista ovat avoimesti saatavissa aluehallintoviraston verkkosivuilta.

Muusta tietopohjasta poiketen alueiden kanssa käydyt keskustelut ja niiden aineistot eivät ole julkisia. Yhteisten keskustelujen kautta alueiden edustajat ovat osallistuneet arviointiin, ja heillä on ollut myös mahdollisuus kommentoida valmistuvia arviointitekstejä.

Henkilöstön henkilötyövuosien jakaantuminen eri palveluluokkiin perustuu arvioon. Arvion tekemiseen ei ole valtakunnallista yhtenäistä ohjetta, joten eri pelastuslaitoksilla arviointi on voitu tehdä erilaisin menetelmin.

9 Lähteet ja arvioinnissa käytetty tausta-aineisto

Hyvinvointialueen asiakirjat

Keski-Suomen hyvinvointialueen investointisuunnitelman pelastustoimen osasuunnitelma 2026–2029.

Keski-Suomen hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätös vuosille 2024–2027.

Keski-Suomen hyvinvointialueen vuosittainen selvitys.

Julkaisut

[Johtopäätökset pelastuslaitoksien valvontatehtävästä. Aluehallintovirastojen julkaisu 290/2025.](#)

[Pelastuslaitosten palontutkinnan käsikirja \(2014\), Suomen Kuntaliitto.](#)

[Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje, sisäasiainministeriön julkaisu 21/2012.](#)

[Putoamisvaarallisella alueella työskentely pelastustoimessa. Sisäministeriön julkaisu 2021:6.](#)

Tietojärjestelmät

Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto PRONTO.

Annetut korjausmääräykset

Määräys laiminlyönnin korjaamiseksi Keski-Suomen hyvinvointialueen pelastustoimessa ulkoisen pelastussuunnitelman ja sitä koskevan tiedottamisen sekä harjoituksen toteuttamiseksi. 7.4.2025. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

Vaasa

2025